

تیر ۱۴۰۱

مسلل: ۱۸۲۹۴

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱. استان خوزستان (ویرایش نخست)**

شماره مسلسل: ۱۸۲۹۴
کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۱. استان خوزستان (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن علوی‌منش،

مهدی رزم‌آهنگ، سیدعلی روحانی

اظهار نظرکنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی، علی فرنام

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان خوزستان

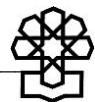
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۴/۱۵

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
مقدمه.....	۵
۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....	۶
۱-۱. مفاهیم.....	۶
۱-۲. پایه‌های آماری.....	۷
۱-۳. روش مطالعه.....	۹
۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....	۱۲
۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در سال ۱۳۹۸.....	۱۳
۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان.....	۱۴
۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب امور.....	۱۴
۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب فصل.....	۱۷
۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب برنامه.....	۲۱
۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در سطح شهرستان‌های استان.....	۲۵
۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان.....	۳۲
۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب اعتبار پروژه.....	۳۵
جمع‌بندی و پیشنهادها.....	۴۰
پیوست‌ها.....	۴۳
پیوست ۱.....	۴۳
پیوست ۲.....	۴۵
منابع و مأخذ.....	۴۹

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱. استان خوزستان (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا درحال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجا که پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و درنهایت تخصیص اعتبارات را معطوف بر اولویت‌های مذکور کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به‌عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون درخصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و ازسوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه نیز باشد.

به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و درنهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

ازسوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر در ارتباط با طرح‌های عمرانی استان خوزستان در سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان خوزستان در سال ۱۳۹۸، تعداد ۳۶۱۳ پروژه فعال در قالب ۶۱۴ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۸ آغاز شده است.
- طرح‌های یاد شده در قالب ۱۰ امور، ۳۶ فصل و ۸۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۲۳۴/۳ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع، ۴۴ درصد اعتبارات یاد شده (بالغ بر ۱۰۳ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۳/۵ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۳۴ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۵ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» با سهمی بالغ بر ۵۶ درصد و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهمی بالغ بر ۳۰ درصد، در مجموع بیش از ۸۶ درصد منابع تخصیص داده شده به پروژه‌های عمرانی استان را جذب کرده‌اند.
- برمبنای فصول، «فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «فصل کشاورزی و منابع طبیعی» و «فصل حمل‌ونقل» به ترتیب با ۲۰، ۱۵ و ۱۱ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با اختصاص ۳۹، ۲۲ و ۱۰ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیص‌یافته استان داشته‌اند.
- دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل ورزش و تفریحات - امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند.
- ۷۲ برنامه عمرانی استان علی‌رغم دربرگرفتن ۲۱۷۱ پروژه، معادل ۶۰ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند.
- ۶۱ برنامه از ۷۲ برنامه یاد شده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «اهواز» به‌عنوان مرکز استان، علی‌رغم برخورداری از سهم نسبتاً متعادل (۶/۶ درصد) نسبت به سایر شهرستان‌ها از تعداد پروژه‌های استان، با ۳۱/۸ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم قابل توجهی از منابع عمرانی استان را جذب نموده و به این ترتیب، عدم تعادل چشمگیری در سطح استان ایجاد کرده است.
- «اهواز»، «ایذه» و «باغ‌ملک» شهرستان‌هایی هستند که به ترتیب ۴۲، ۴۱ و ۳۸ درصد از پروژه‌های آنها بیش از ۶۰ درصد تخصیص داشته‌اند.

• ۱۱ درصد پروژه‌های عمرانی استان خوزستان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۲ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۳۲ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۱۳ و ۲ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خوزستان از دو ماتریس «عمر-درصد تخصیص» و «اندازه-اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی به منظور مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- **طبقه یک:** پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
  - **طبقه دو:** پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
  - **طبقه سه:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
  - **طبقه چهار:** پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
  - **طبقه پنج:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- بر اساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر-تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

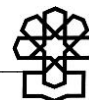
- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه.

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
  - پیشنهاد نحوه برخورد:
  - نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.
- اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق تمامی پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است. در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خوزستان براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:
- ۸ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «بسیار بزرگ» قرار دارند؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بیش از ۱ میلیارد تومان است.
  - پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک»، «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند.
  - پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.
  - بیش از ۶۷ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.
  - بیش از نیمی از پروژه‌های اولویت ۵ که در حدود ۸۰ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند

«بسیار کوچک» یا «کوچک» و ۳۲ درصد دیگر آنها نیز «متوسط» اند.

شایان ذکر است تمامی مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شده یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پرننگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادها و اهداف تعیین

شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده واحده قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان، همچنین با رویکرد و هدف قانون ارتباط معناداری برقرار کند.^۱ از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، لکن در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.
- اعتبارات از هردو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.
همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.
فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است، کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مشخصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۲ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی و اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

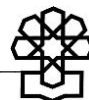
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند، به‌طوری که از بُعد مقیاس به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بُعد ماهیت به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بُعد نوع طرح به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی، پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی‌اند که در پیوست شماره (۱) قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست شماره (۱) قانون بودجه از بُعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.
۲. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست شماره (۱) قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح ذیل یک برنامه و هر برنامه ذیل یک فصل و هر فصل ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای، که به نام هر طرح پیش‌بینی شده، ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی-فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود. به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمان‌بندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌گردد، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۱-۲. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هر یک از استان‌ها دانست زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به‌عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست شماره ۱.

استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشد؛ لکن برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی داشته و تفکیک عملیات استانی آنها به پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده نیاز داشته است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به‌دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح، که در قانون ذکر می‌شود، امکان تفکیک ندارند و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به‌دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

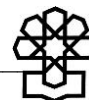
- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند لکن به‌دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در

۱. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده است و در برخی موارد باعث بروز خطاهایی می‌شود.

۲. اعتبارات استانی جدول (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این ۵ دسته افزود. اما از آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

۳. در پیوست شماره (۱) بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.

پیوست یک را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی را دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب یک جدول مستقل در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شد؛ لکن پس از این سال، جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شود.^۱ از آنجا که بررسی اعتبارات هزینه‌ای - مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد،^۲ بنابراین گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۳ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی- توصیفی انجام شده است. به‌عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به‌شرح زیر انجام شده است:

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

۱. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۲. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به‌دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌نماید.
۳. سامانه مذکور، تمامی پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس کلیه اعتبارات تخصیص یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

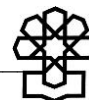
براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

۲۰ سال و بیشتر	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	عمر پروژه
					درصد تخصیص اعتبار
					کمتر از ۲۰ درصد
					بین ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد
					بین ۴۰ درصد تا ۶۰ درصد
					بین ۶۰ درصد تا ۸۰ درصد
					۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

درنهایت به منظور ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت- اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک							
کوچک							
متوسط							
بزرگ							
بسیار بزرگ							
جمع							

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. بنابراین پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.

- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به کلیه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.

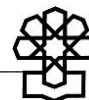
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و نیز ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت درخصوص تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.

- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بُعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است لذا امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح به طولانی شدن عمر طرح منجر شود. درحالی که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی از پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ بنابراین نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- درخصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

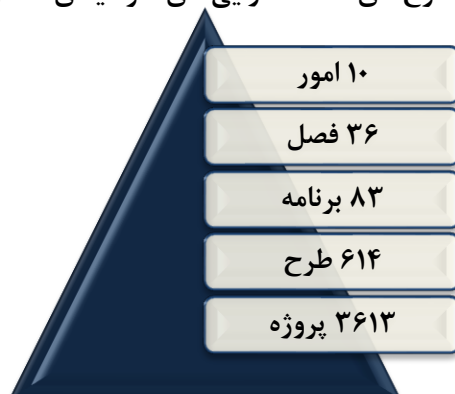
- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهاد‌های ارائه شده درخصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان خوزستان ۳۶۱۳ پروژه فعال در قالب ۶۱۴ طرح عمرانی وجود داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۸ آغاز شده است. شایان ذکر است، طرح‌های عمرانی استان خوزستان در قالب ۱۰ امور، ۳۶ فصل و ۸۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

مأخذ: همان.

۱-۲. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

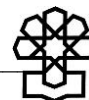
به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یاد شده براساس «امور»، «فصول» و «برنامه‌های مختلف»، مذاقه و کندوکاو شده است:

۱-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان برحسب امور

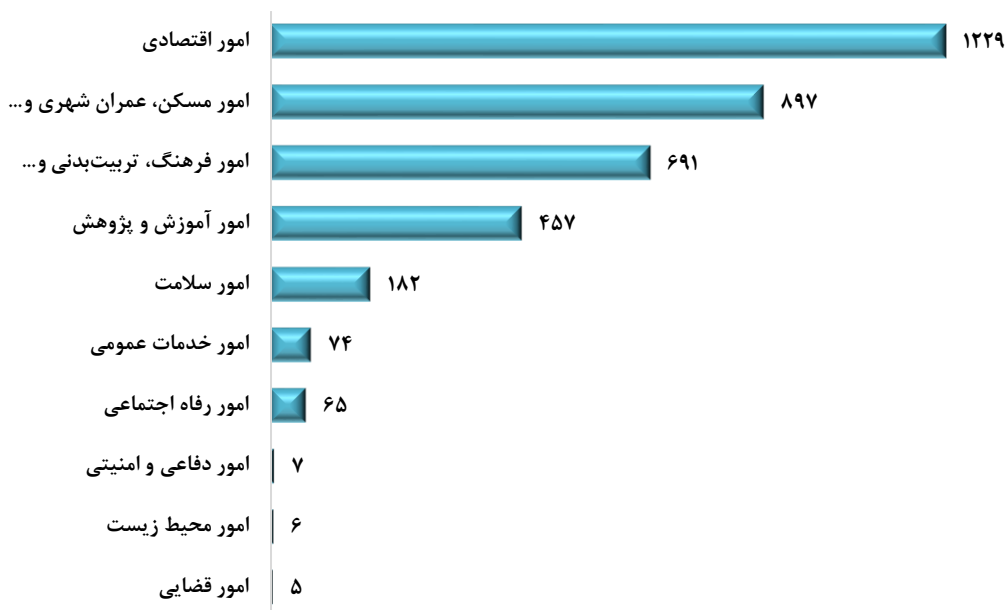
همان‌گونه که مورد اشاره قرار گرفت، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف تعریف شده‌اند که عبارتند از:

- امور اقتصادی،
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی،
- امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری،
- امور آموزش و پژوهش،
- امور خدمات عمومی،
- امور سلامت،
- امور قضایی،
- امور دفاعی و امنیتی،
- امور محیط زیست،
- امور رفاه اجتماعی.

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌های عمرانی استان خوزستان محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۳۶۱۳ پروژه عمرانی استان خوزستان، ۱۲۲۹ پروژه در قالب «امور اقتصادی» و ۸۹۷ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» تعریف شده است که در مجموع ۵۸/۸ درصد از کل پروژه‌های استان را شامل می‌شوند. از منظر تعداد پروژه‌ها «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و «امور آموزش و پژوهش» نیز به ترتیب با ۶۹۱ پروژه (۱۹/۱ درصد کل پروژه‌ها) و ۴۵۷ پروژه (۱۲/۶ درصد کل پروژه‌ها) در رتبه‌های بعدی قرار دارند:

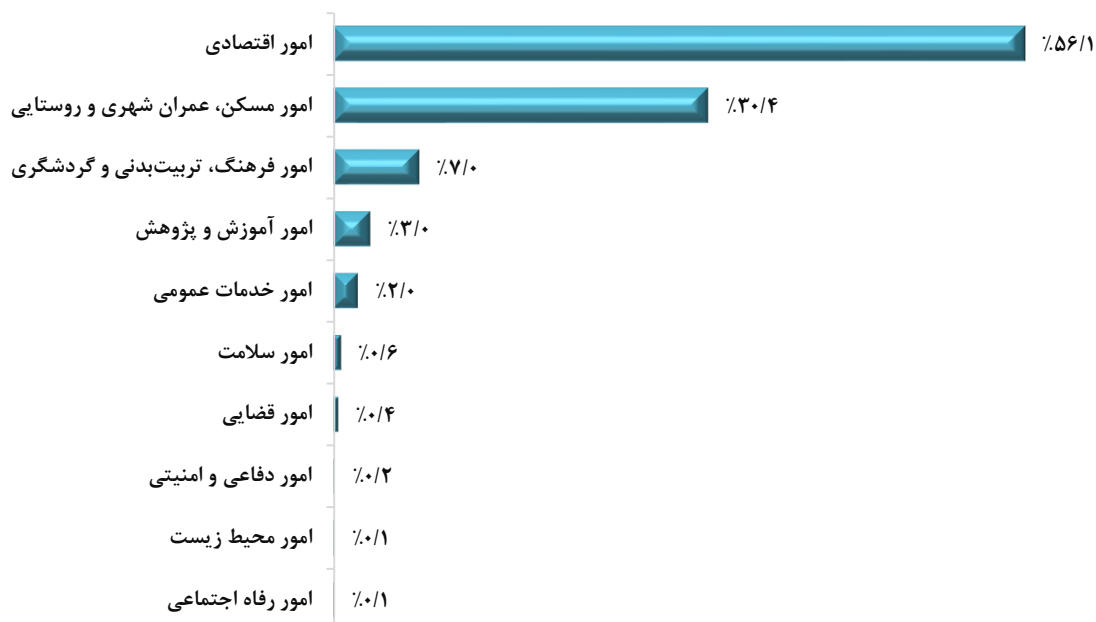
نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر حسب امور مختلف در استان خوزستان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور آموزش و پژوهش»، در مجموع ۹۶/۶ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند:

نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خوزستان

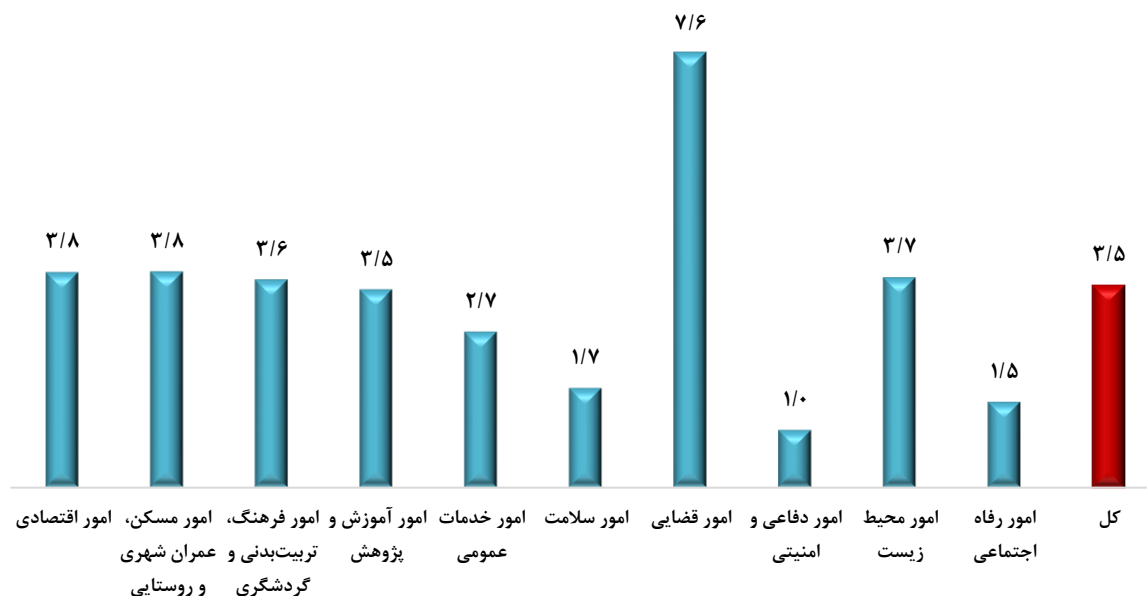

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط^۱ پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان خوزستان در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸، معادل ۳/۵ سال است. در «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها ۳/۸ سال است. بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها مربوط به «امور قضایی» بوده که میانگین طول عمر ۵ پروژه عمرانی این امور در سال ۱۳۹۸، به ۷/۶ سال رسیده است.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان برحسب امور مختلف ارائه شده است:

۱. عمر متوسط پروژه‌های عمرانی در استان از طریق میانگین حسابی محاسبه شده است.

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان بر حسب امور (میلیون ریال / درصد)

عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۴۶.۳۴۴.۸۵۴	۲۰.۶۵۲.۹۲۳	۱۱.۴۸۳.۰۲۵	۵۷.۸۲۷.۸۷۹	۶۰.۲۸۲.۲۳۵	۱۲۷.۲۸۰.۰۱۲	٪۴۵/۴
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۲۳.۸۷۸.۶۱۸	۱۳.۴۲۱.۲۵۸	۷.۴۶۲.۲۱۹	۳۱.۳۴۰.۸۳۷	۳۱.۰۵۲.۱۰۷	۶۸.۳۵۱.۹۸۲	٪۴۵/۹
امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری	۳.۸۶۲.۰۶۱	۵.۹۹۹.۳۰۶	۳.۳۳۵.۶۱۴	۷.۱۹۷.۶۷۵	۱۲.۳۶۶.۶۰۹	۲۲.۲۲۷.۹۷۶	٪۳۲/۴
امور آموزش و پژوهش	۱.۶۲۴.۰۳۲	۲.۶۵۳.۷۷۷	۱.۴۷۵.۵۰۰	۳.۰۹۹.۵۳۲	۲.۳۰۰.۸۰۲	۶.۵۷۸.۶۱۱	٪۴۷/۱
امور خدمات عمومی	۱.۱۰۱.۲۷۷	۱.۷۴۱.۳۷۸	۹۶۸.۲۰۶	۲.۰۶۹.۴۸۳	۱.۰۱۳.۸۴۷	۳.۸۵۶.۵۰۲	٪۵۳/۷
امور سلامت	۱۹۱.۳۶۱	۸۴۲.۳۰۶	۴۶۸.۳۲۲	۶۵۹.۶۸۳	۱.۳۰۸.۲۷۶	۲.۳۴۱.۹۴۳	٪۲۸/۲
امور قضایی	۳۲۳.۹۴۹	۱۸۶.۹۶۱	۱۰۳.۹۵۰	۴۲۷.۸۹۹	۱.۴۹۱.۳۵۰	۲.۰۰۲.۲۶۰	٪۲۱/۴
امور دفاعی و امنیتی	۰	۳۰۵.۶۵۰	۱۶۹.۹۴۱	۱۶۹.۹۴۱	۶۰۲.۳۰۰	۹۰۷.۹۵۰	٪۱۸/۷
امور محیط زیست	۲۶.۰۶۷	۱۸۲.۳۷۹	۱۰۱.۴۰۳	۱۲۷.۴۷۰	۲۲۶.۰۰۰	۴۳۴.۴۴۶	٪۲۹/۳
امور رفاه اجتماعی	۴۰.۵۵۷	۹۹.۲۱۹	۵۵.۱۶۶	۹۵.۷۲۲	۱۴۸.۴۳۲	۲۸۸.۲۰۸	٪۳۳/۲
کل	۷۷.۳۹۴.۷۷۴	۴۶.۰۸۵.۱۵۷	۲۵.۶۲۳.۳۴۷	۱۰۳.۰۱۶.۱۲۱	۱۱۰.۷۹۱.۹۵۸	۲۳۴.۲۶۹.۸۸۹	٪۴۴/۰

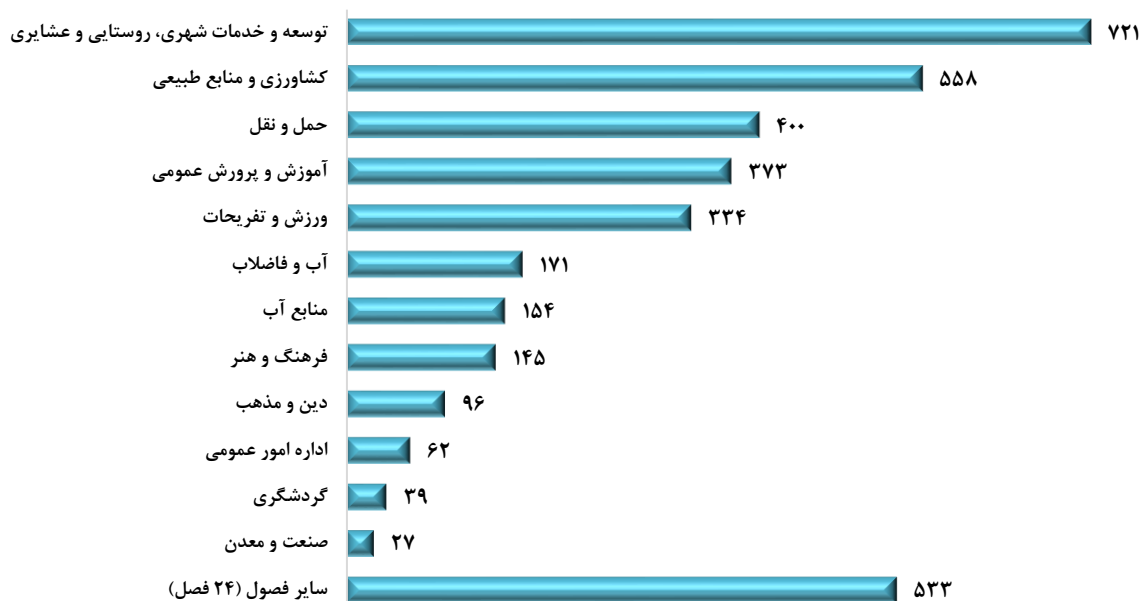
مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یاد شده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در قالب ۳۶ فصل مختلف تعریف شده‌اند که از آن میان ۱۲ فصل، مهم‌ترین فصول عمرانی خوزستان محسوب می‌شوند و بالغ بر ۸۵ درصد پروژه‌های عمرانی استان معادل ۳۰۸۰ پروژه را به خود اختصاص داده‌اند و سهم ۲۴ فصل دیگر در حدود ۱۵ درصد است. شایان ذکر است، ۶۶ درصد پروژه‌های استان صرفاً در قالب ۵ فصل شامل فصول «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «کشاورزی و منابع طبیعی»، «حمل‌ونقل»، «آموزش و پرورش عمومی» و «ورزش و تفریحات»، تعریف شده‌اند:

نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان خوزستان

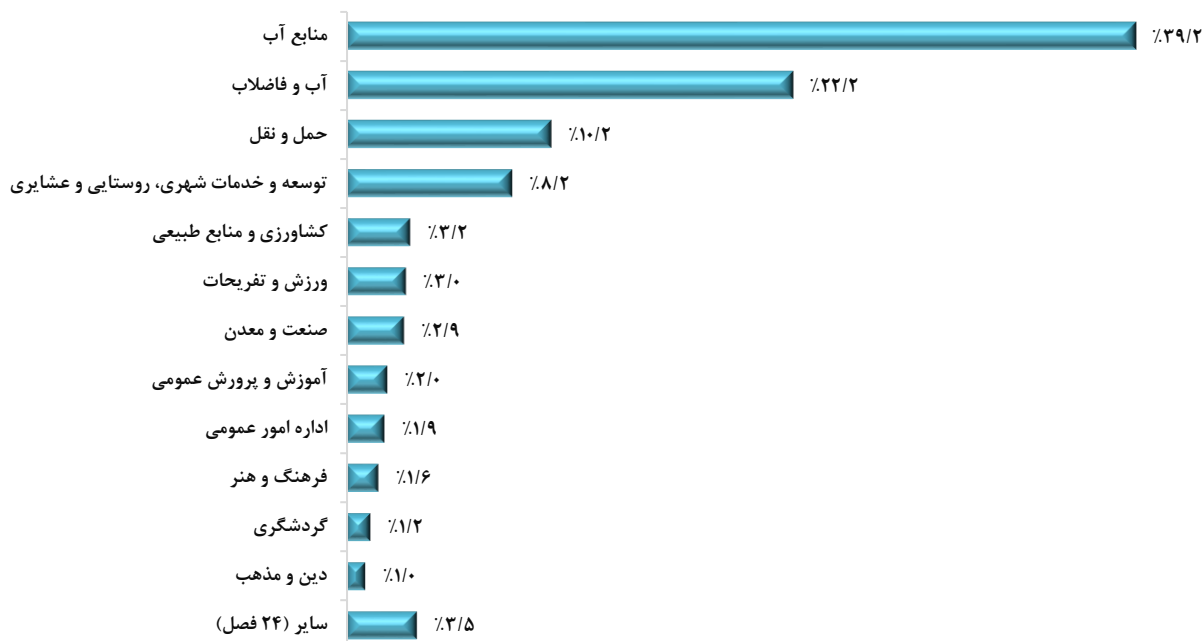

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌گردد ۲ فصل «منابع آب» و «آب و فاضلاب» که به ترتیب شامل ۱۵۴ و ۱۷۱ پروژه (مجموعاً ۹ درصد کل پروژه‌ها) می‌شوند، در مجموع ۶۱/۳ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین ۱۰ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۷۶ درصد از پروژه‌های عمرانی استان‌اند، ۳۵/۲ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۲۴ فصل) تنها ۳/۵ درصد بوده است:

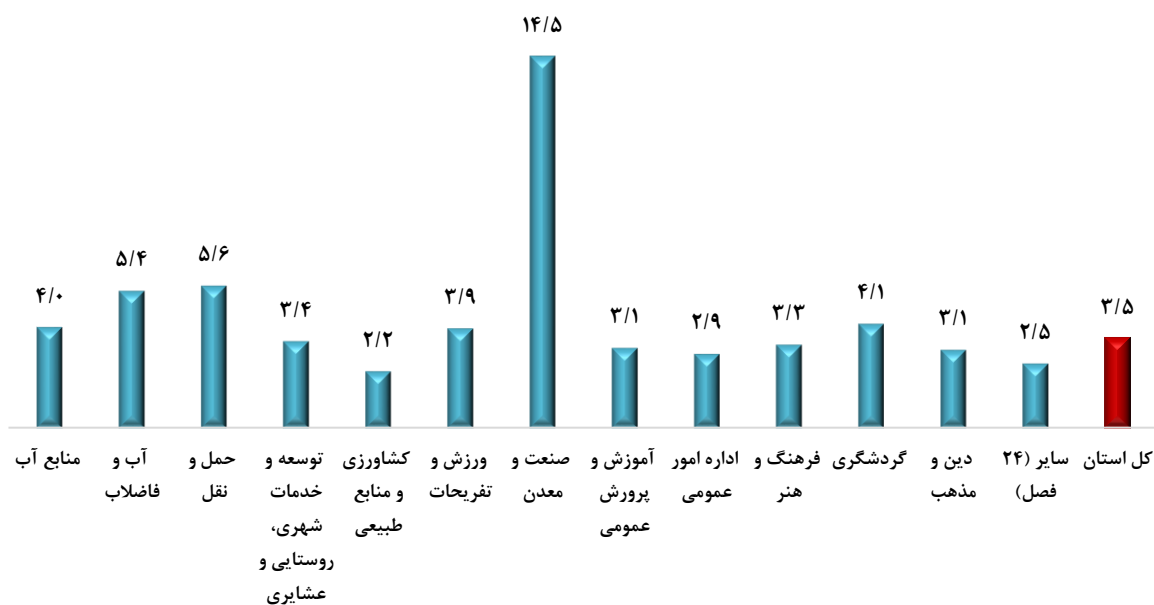
نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته
به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خوزستان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان خوزستان در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان
بر حسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸ معادل ۳/۵ سال است. در فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب»، که بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها به ترتیب ۴ و ۵/۴ سال است. بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها مربوط به «فصل صنعت و معدن» بوده که میانگین طول عمر ۲۷ پروژه عمرانی این فصل در سال ۱۳۹۸ به ۱۴/۵ سال رسیده است. در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان برحسب فصل (میلیون ریال/درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص‌یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
منابع آب	۳۵.۱۰۱.۲۳۰	۹.۴۵۹.۶۸۹	۵.۲۵۹.۵۸۷	۴۰.۳۶۰.۸۱۷	۴۴.۳۱۸.۰۸۴	۸۸.۸۷۹.۰۰۳	۴۵/۴
آب و فاضلاب	۱۹.۷۰۴.۳۴۸	۵.۶۱۹.۶۰۹	۳.۱۲۴.۵۰۳	۲۲.۸۲۸.۸۵۰	۲۳.۵۸۲.۱۹۴	۴۸.۹۰۶.۱۵۰	۴۶/۷
حمل و نقل	۷.۲۰۳.۶۲۶	۵.۸۸۵.۱۵۱	۳.۲۷۲.۱۴۴	۱۰.۴۷۵.۷۶۹	۱۱.۶۷۱.۰۹۷	۲۴.۷۵۹.۸۷۳	۴۲/۳
توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۴.۱۷۱.۶۰۵	۷.۷۵۵.۲۵۴	۴.۳۱۱.۹۲۱	۸.۴۸۳.۵۲۶	۷.۳۹۴.۱۱۳	۱۹.۳۲۰.۹۷۲	۴۳/۹
کشاورزی و منابع طبیعی	۱.۸۳۱.۸۴۰	۲.۶۰۲.۰۸۲	۱.۴۴۶.۷۵۸	۳.۲۷۸.۵۹۷	۲.۰۹۴.۷۹۶	۶.۵۲۸.۷۱۷	۵۰/۲
ورزش و تفریحات	۱.۳۹۵.۴۴۵	۲.۹۸۱.۳۶۰	۱.۶۵۷.۶۳۶	۳.۰۵۳.۰۸۱	۱.۴۱۰.۶۹۹	۵.۷۸۷.۵۰۴	۵۲/۸
صنعت و معدن	۲.۰۵۸.۷۴۷	۱.۶۳۱.۰۶۴	۹۰۶.۸۷۲	۲.۹۶۵.۶۱۸	۱.۸۳۷.۳۴۸	۵.۵۲۷.۱۵۹	۵۳/۷
آموزش و پرورش عمومی	۱.۰۲۵.۸۰۰	۱.۹۵۰.۴۳۷	۱.۰۸۴.۴۴۳	۲.۱۱۰.۲۴۳	۱.۴۹۸.۲۹۸	۴.۲۷۴.۵۳۵	۴۷/۲
اداره امور عمومی	۱.۰۵۹.۰۸۳	۱.۶۳۱.۸۹۸	۹۰۷.۳۳۵	۱.۹۶۶.۴۱۹	۹۸۴.۸۴۷	۳.۶۷۵.۸۲۸	۵۳/۵
فرهنگ و هنر	۶۹۶.۰۳۹	۱.۷۲۶.۹۲۸	۹۶۰.۱۷۲	۱.۶۵۳.۲۱۱	۶۵۳.۳۷۶	۳.۰۷۶.۳۴۳	۵۳/۸
گردشگری	۹۷۸.۹۰۴	۴۶۶.۶۲۳	۲۵۹.۴۴۲	۱.۲۳۸.۳۴۶	۸.۷۴۸.۵۱۱	۱۰.۱۹۴.۰۳۸	۱۲/۱
دین و مذهب	۶۴۷.۴۲۶	۶۰۸.۴۲۷	۳۳۸.۲۵۸	۹۸۵.۷۱۱	۱.۱۶۲.۵۳۰	۲.۴۱۸.۳۸۳	۴۰/۸
تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۴۲.۱۹۴	۱۰۹.۴۸۰	۶۰.۸۷۱	۱۰۳.۰۶۵	۲۹.۰۰۰	۱۸۰.۶۷۴	۵۷/۰
دفاع	۰	۱۶۷.۵۰۰	۹۳.۱۳۰	۹۳.۱۳۰	۳۲۹.۰۰۰	۴۹۶.۵۰۰	۱۸/۸
حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۱۳۸.۱۵۰	۷۶.۸۱۱	۷۶.۸۱۱	۲۷۳.۳۰۰	۴۱۱.۴۵۰	۱۸/۷
اداره امور قضایی	۳۲۳.۹۴۹	۱۸۶.۹۶۱	۱۰۳.۹۵۰	۴۲۷.۸۹۹	۱.۴۹۱.۳۵۰	۲.۰۰۲.۲۶۰	۲۱/۴
انرژی	۰	۷۹۰.۲۲۴	۴۳۹.۳۶۵	۴۳۹.۳۶۵	۴۰.۰۰۰	۷۹۴.۲۲۴	۵۵/۳
تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۳۶.۶۸۱	۲۱۹.۸۰۸	۱۲۲.۲۱۳	۱۵۸.۸۹۵	۲۵۶.۱۷۸	۵۱۲.۶۶۷	۳۱/۰
مدیریت پسماند	۰	۱۴.۰۰۰	۷.۷۸۴	۷.۷۸۴	۲۸.۰۰۰	۴۲.۰۰۰	۱۸/۵
حفاظت از گونه‌های زیستی	۲۶.۰۶۷	۱۶۸.۳۷۹	۹۳.۶۱۹	۱۱۹.۶۸۶	۱۹۸.۰۰۰	۳۹۲.۴۴۶	۳۰/۵
بهداشت	۱۷۶.۳۷۹	۵۹۱.۹۳۱	۳۲۹.۱۱۴	۵۰۵.۴۹۳	۹۰۴.۲۷۶	۱.۶۷۲.۵۸۶	۳۰/۲
درمان	۱۴.۹۸۱	۲۵۰.۳۷۵	۱۳۹.۲۰۹	۱۵۴.۱۹۰	۴۰۴.۰۰۰	۶۶۹.۳۵۶	۲۳/۰
میراث فرهنگی	۱۰۵.۶۸۵	۷۲.۱۵۶	۴۰.۱۱۹	۱۴۵.۸۰۴	۱۳۹.۳۷۹	۳۱۷.۲۲۰	۴۶/۰
رسانه	۰	۷۰.۰۰۰	۳۸.۹۲۰	۳۸.۹۲۰	۱۴۰.۰۰۰	۲۱۰.۰۰۰	۱۸/۵
صنایع دستی	۲۳.۳۷۹	۵۴.۳۶۲	۳۰.۲۲۵	۵۳.۶۰۵	۸۰.۱۱۴	۱۵۷.۸۵۵	۳۴/۰
آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۳۲۸.۱۸۴	۵۳۳.۰۱۲	۲۹۶.۳۵۵	۶۲۴.۵۳۹	۷۵۵.۰۳۶	۱.۶۱۶.۲۳۲	۳۸/۶
آموزش عالی	۱۴۰.۷۹۲	۱۰۸.۱۰۸	۶۰.۱۰۸	۲۰۰.۹۰۰	۱۵۰.۰۰۰	۲۶۳.۹۰۰	۷۶/۱

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
پژوهش های توسعه ای	۱۲۷.۲۵۶	۳۵.۲۲۰	۱۹.۵۸۲	۱۴۶.۸۳۸	۳۲.۴۶۸	۱۹۴.۹۴۴	٪۷۵/۳
امداد و نجات	۳۶.۸۸۷	۳۱.۱۵۸	۱۷.۳۲۴	۵۴.۲۱۰	۲.۵۵۰	۷۰.۵۹۵	٪۷۶/۸
حمایتی	۳.۶۷۰	۶۳.۸۶۰	۳۵.۵۰۶	۳۹.۱۷۶	۱۳۷.۴۸۰	۲۰۵.۰۱۰	٪۱۹/۱
توانبخشی	۰	۴.۲۰۱	۲.۳۳۶	۲.۳۳۶	۸.۴۰۲	۱۲.۶۰۳	٪۱۸/۵
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴۱.۶۹۹	۵۰.۰۰۰	۲۷.۸۰۰	۶۹.۴۹۹	۰	۹۱.۶۹۹	٪۷۵/۸
بازرگانی	۷۱.۰۳۲	۱۴.۹۰۵	۸.۲۸۷	۷۹.۳۱۹	۱۰۰.۷۳۳	۱۸۶.۶۷۰	٪۴۲/۵
تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۲.۶۶۵	۴۶.۳۹۵	۲۵.۷۹۶	۲۸.۴۶۱	۷۵.۸۰۰	۱۲۴.۸۶۰	٪۲۲/۸
تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۵.۱۸۳	۱۹.۴۵۰	۱۰.۸۱۴	۲۵.۹۹۸	۳۲.۰۰۰	۶۶.۶۳۳	٪۳۹/۰
تحقیق و توسعه در امور آموزش و پرورش	۲.۰۰۰	۲۷.۰۰۰	۱۵.۰۱۲	۱۷.۰۱۲	۰	۲۹.۰۰۰	٪۵۸/۷
کل	۷۷.۳۹۲.۷۷۴	۴۶.۰۸۵.۱۵۷	۲۵.۶۲۳.۳۴۷	۱۰۳.۰۱۶.۱۲۱	۱۱۰.۷۹۱.۹۵۸	۲۳۴.۲۶۹.۸۸۹	٪۴۴

مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه ها در سال یاد شده براساس این ضریب برآورد شده است.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به تنهایی بیش از ۳۹ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه های عمرانی استان خوزستان را به خود اختصاص داده معادل ۴۵/۴ درصد است و هنوز بیش از نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه های عمرانی فصل یاد شده، تخصیص داده نشده است؛ وضعیت تخصیص اعتبار ۱۱ فصل مهم دیگر استان نیز تقریباً مشابه فصل منابع آب بوده و به غیر از فصل «گردشگری» که فقط ۱۲/۱ درصد از اعتبار مورد نیاز آن تخصیص یافته، درصد تخصیص اعتبار سایر فصل های مهم استان بین ۴۰ تا ۵۴ درصد است. شایان ذکر است، ۴ فصل «امداد و نجات»، «آموزش عالی»، «ارتباطات و فناوری اطلاعات» و «پژوهش های توسعه ای» که با تخصیص اعتبار مورد نیاز آنها به میزان بیش از ۷۵ درصد از منظر شاخص «درصد تخصیص اعتبار» از وضعیت مناسب تری در میان سایر فصول برخوردارند، در استان خوزستان فصول چندان بااهمیتی محسوب نمی شوند و در مجموع ۱۵ پروژه از ۳۶۱۳ پروژه عمرانی استان را به خود اختصاص داده اند.

۳-۱-۲. بررسی طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان خوزستان برحسب برنامه

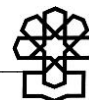
طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان خوزستان در قالب ۸۳ برنامه مختلف، تعریف شده اند. در این میان، ۱۱ برنامه دربرگیرنده ۱۴۴۲ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع ۸۳/۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده اند. به این ترتیب، ۷۲ برنامه دیگر استان ضمن شدن ۲۱۷۱ پروژه عمرانی، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته اند. در این ارتباط، تعداد پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای استان خوزستان برحسب برنامه های مختلف در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان خوزستان

مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان خوزستان ۵ برنامه «توسعه حمل و نقل جاده‌ای»، «گسترش ورزش همگانی»، «ارائه خدمات شهری و روستایی»، «حمل و نقل شهری و روستایی» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه‌اند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود ۳۱/۳ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، صرفاً به برنامه «عرضه آب» اختصاص داده شده است. از این منظر برنامه‌های «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» و «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» به ترتیب با سهم ۱۵/۴ درصد و ۹/۹ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند:

نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خوزستان

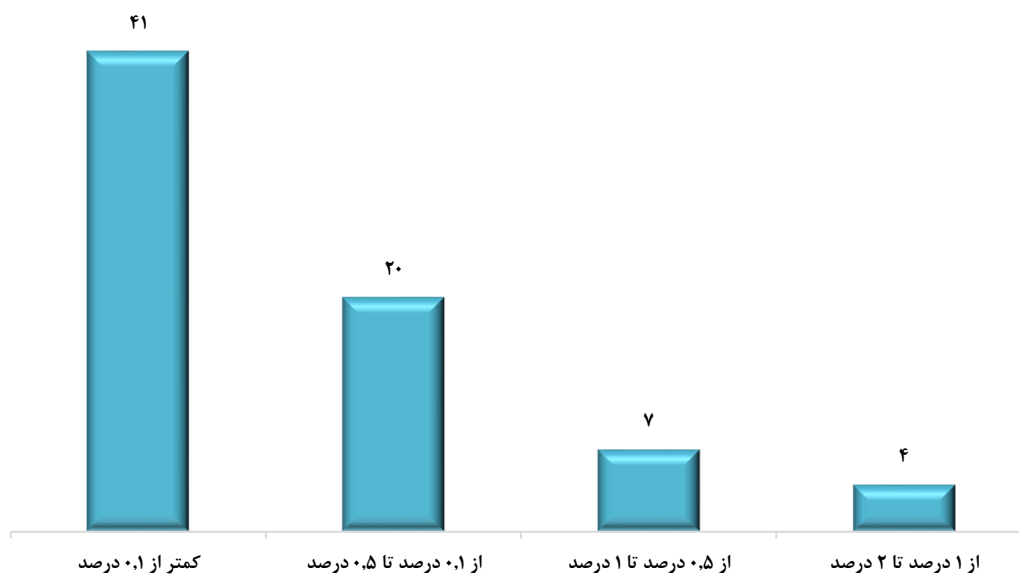

مأخذ: همان.

شایان ذکر است، در میان ۷۲ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند، سهم ۴۱ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۲۰ برنامه بین ۰/۱ درصد تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۷ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. در نهایت، سهم ۴ برنامه از ۷۲ برنامه یاد شده بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۷۲ برنامه کم‌اهمیت استان خوزستان

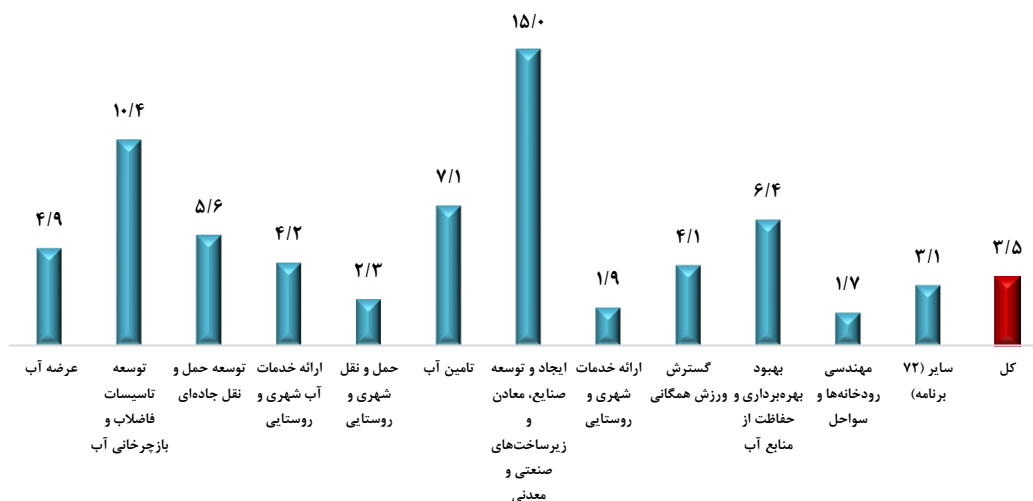
از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان خوزستان در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان
برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی»، «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» و «تامین آب» بیشترین متوسط طول عمر در میان برنامه‌های عمرانی استان خوزستان را دارند. همچنین متوسط طول عمر برنامه‌های «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای»، «عرضه آب»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» و «گسترش ورزش همگانی» از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (۳/۵ سال) بیشتر است.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان برحسب برنامه‌های مختلف در پیوست گزارش ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «عرضه آب» که به‌تنهایی بیش از ۳۱ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان را به‌خود اختصاص داده معادل ۵۱/۱ درصد بوده و بنابراین در حدود نیم دیگری از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی برنامه یاد شده، تخصیص داده نشده است.

همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۱۱ برنامه مهم دیگر استان نیز عمدتاً بین ۴۰ تا ۵۴ درصد متغیر بوده و فقط برنامه‌های «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب» و «برنامه تأمین آب» به‌ترتیب با ۳۸ و ۲۴ درصد تخصیص اعتبار از وضعیت نامساعدتری برخوردارند.

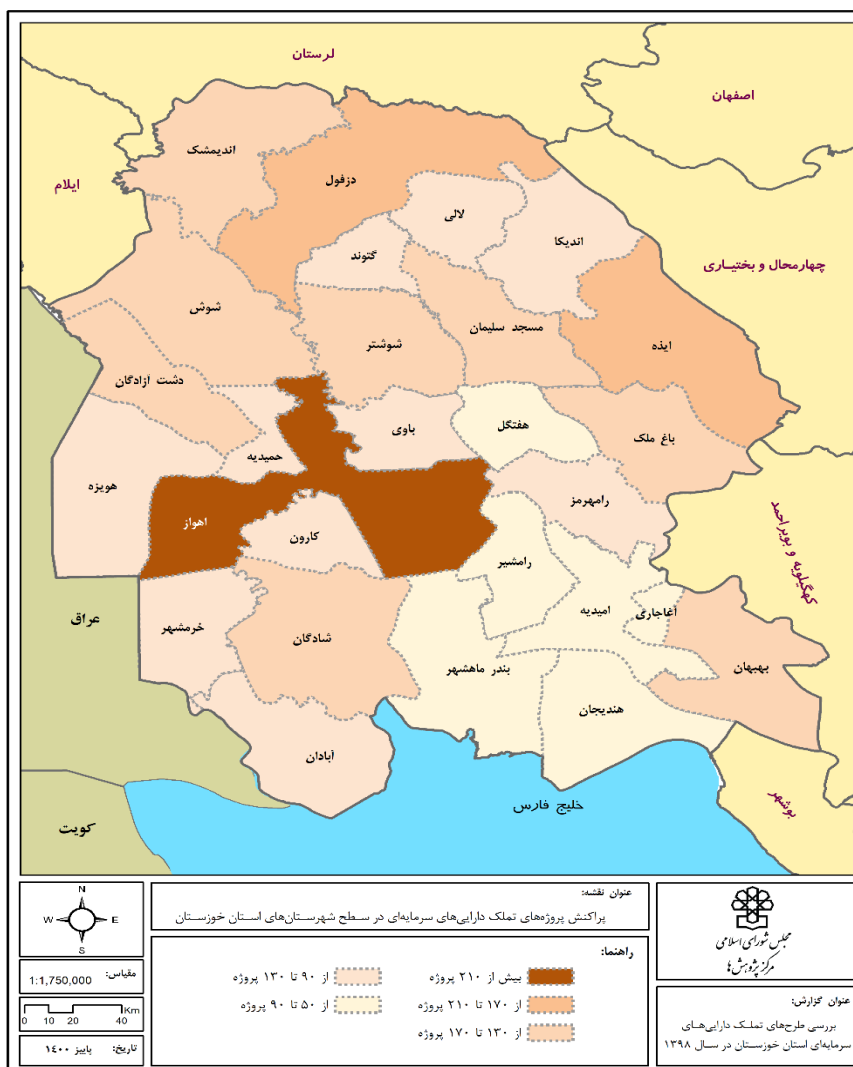
شایان ذکر است، ۵ برنامه «توسعه حمل‌ونقل هوایی»، «توسعه فن‌آفرینی»، «ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح»، «فضاهای آموزشی و کمک آموزشی» و «تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری^۱ فضاها،

۱. برنامه‌های مربوط به تعمیر و نگهداری اغلب از جنس مستمردند.

ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات»، از منظر درصد تخصیص اعتبار از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۷۵ درصد اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است؛ لکن این برنامه‌ها در استان خوزستان چندان بااهمیت محسوب نمی‌شوند. درواقع، ضمن آنکه صرفاً ۱۵ پروژه از ۳۶۱۳ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها ۰/۳ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان خوزستان را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در سطح شهرستان‌های استان
در سال ۱۳۹۸، استان خوزستان دارای ۲۷ شهرستان بوده است^۱ و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها نشان داده شده است:

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان خوزستان

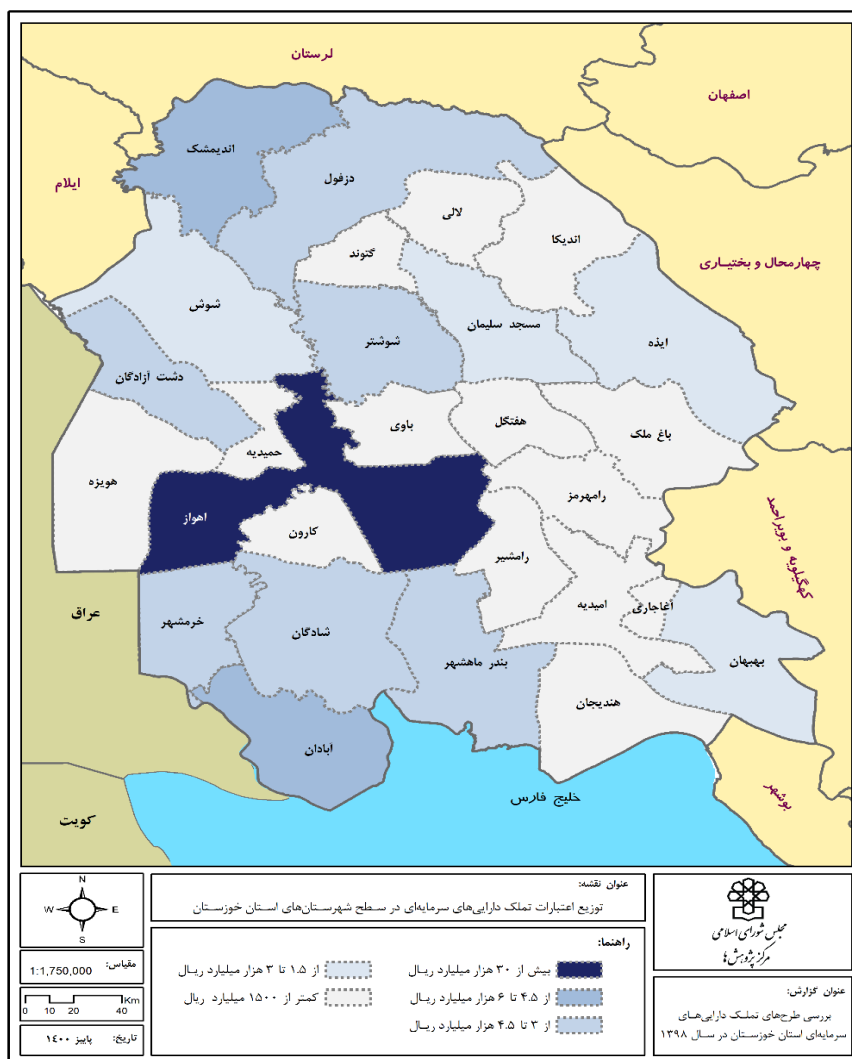

مأخذ: ترسیم شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

۱. با تأسیس شهرستان کرخه در سال ۱۳۹۹ و شهرستان دزپات در سال ۱۴۰۰ درحال حاضر استان خوزستان ۲۹ شهرستان دارد.

شایان ذکر است، از میان ۳۶۱۳ پروژه استان ۲۶۲ پروژه به صورت بین‌شهرستانی‌اند که به دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه لحاظ نشده‌اند. به هر حال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان خوزستان پس از پروژه‌های سطح استان (بین‌شهرستانی)، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان‌های «اهواز»، «دزفول» و «ایذه» تعریف شده است. در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان نشان داده شده است. به این ترتیب، ملاحظه می‌شود شهرستان «اهواز» با اختلاف بسیار زیاد نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش قابل توجهی از اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده است. لکن اختلاف سایر شهرستان‌ها با یکدیگر از منظر سهم از اعتبارات تخصیص یافته، چندان زیاد نیست. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است زیرا اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «اهواز» در حدود ۷ برابر متوسط اعتبار تخصیص یافته به گروه دوم شهرستان‌هاست که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند.

نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان خوزستان

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها، که به نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنها نیز می‌باشد،^۱ در سطح شهرستان‌های استان بین ۳۰ تا ۶۰ درصد است. در این خصوص، پس از پروژه‌های «سطح استان» با ۳۰ درصد تخصیص اعتبار، پروژه‌های شهرستان‌های «لالی»، «آغاچاری» و «باوی» به ترتیب با ۳۱ درصد، ۳۶ درصد و ۳۹ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «خرمشهر»، «بندر ماهشهر»، «کارون»، «دزفول» و «اندیکا»، به ترتیب با ۵۹ درصد، ۵۷ درصد، ۵۶ درصد و ۵۵ درصد تخصیص اعتبار، بیشترین درصد تخصیص اعتبار را دارا هستند:

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خوزستان به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
امیدیه	۸۱	۶۳۵.۳۲۹	۶۲۸.۲۱۶	۱.۴۱۵.۲۸۱	۴۵
اندیکا	۱۱۵	۱.۰۵۶.۷۷۹	۶۴۲.۲۹۳	۱.۹۰۹.۱۴۸	۵۵
اندیمشک	۱۴۵	۵.۷۶۴.۷۱۳	۴.۱۴۳.۵۴۷	۱۰.۸۹۹.۶۶۹	۵۳
اهواز	۲۳۹	۳۲.۷۸۴.۴۸۲	۳۲.۰۷۵.۷۰۴	۶۸.۹۶۹.۳۱۹	۴۸
ایذه	۱۸۷	۲.۶۹۵.۸۸۹	۲.۷۳۰.۸۷۹	۶.۰۴۹.۲۲۷	۴۵
آبادان	۱۱۴	۴.۶۳۳.۵۴۲	۵.۴۱۲.۱۹۵	۱۰.۷۷۱.۰۷۹	۴۳
آغاچاری	۵۵	۲۳۳.۶۶۴	۳۴۳.۰۳۳	۶۴۵.۹۸۶	۳۶
باغ ملک	۱۵۶	۱.۳۷۲.۵۴۱	۱.۵۴۱.۵۸۶	۳.۳۴۳.۰۸۶	۴۱
باوی	۱۱۴	۹۴۶.۰۸۵	۹۸۵.۸۰۲	۲.۴۳۱.۹۷۹	۳۹
بندر ماهشهر	۸۶	۳.۹۳۱.۴۴۳	۲.۴۲۹.۵۱۹	۶.۶۵۵.۲۰۹	۵۹
بهبهان	۱۴۱	۲.۵۳۴.۶۳۷	۱.۷۸۴.۰۳۶	۴.۷۹۲.۷۰۵	۵۳
حمیدیه	۹۵	۵۷۱.۰۹۶	۴۲۸.۹۱۶	۱.۲۶۹.۰۷۲	۴۵
خرمشهر	۱۱۱	۳.۹۴۳.۸۴۰	۲.۰۱۴.۶۶۹	۶.۶۴۲.۱۴۲	۵۹
دزفول	۲۰۱	۴.۴۰۶.۰۲۰	۲.۷۷۷.۳۳۱	۷.۹۲۵.۰۴۴	۵۶
دشت آزادگان	۱۵۹	۳.۵۷۱.۳۸۹	۲.۳۲۳.۶۹۶	۶.۸۹۲.۱۰۳	۵۲
رامشیر	۶۸	۴۲۶.۷۴۷	۴۵۲.۴۵۱	۹۸۰.۸۱۶	۴۴
رامهرمز	۱۰۷	۱.۳۹۲.۵۹۳	۱.۴۶۳.۳۵۰	۳.۱۱۹.۸۸۰	۴۵
شادگان	۱۳۱	۳.۰۷۴.۲۸۰	۳.۴۲۹.۴۵۲	۷.۱۴۷.۱۶۵	۴۳
شوش	۱۶۹	۲.۱۴۳.۲۴۸	۱.۸۸۲.۳۴۵	۴.۶۸۳.۵۷۵	۴۶
شوستر	۱۶۹	۳.۸۳۱.۳۱۴	۴.۲۵۳.۷۴۳	۸.۸۵۵.۹۷۳	۴۳
کارون	۱۰۷	۱.۴۶۲.۳۱۹	۷۱۴.۸۸۷	۲.۵۴۵.۷۴۷	۵۷
گتوند	۱۱۱	۷۷۱.۶۵۴	۷۱۸.۸۱۹	۱.۶۶۳.۱۰۸	۴۶
لالی	۱۰۰	۱.۰۲۸.۷۰۵	۱.۹۸۵.۴۵۲	۳.۳۱۹.۳۶۸	۳۱
مسجد سلیمان	۱۳۹	۲.۸۸۸.۱۰۸	۳.۲۵۷.۶۶۱	۶.۹۶۸.۴۶۴	۴۱
هفتگل	۸۱	۴۹۴.۵۷۰	۵۲۶.۹۶۴	۱.۱۴۶.۹۲۲	۴۳
هنديجان	۶۸	۵۲۶.۴۴۶	۵۳۲.۲۲۹	۱.۱۵۵.۴۷۹	۴۶

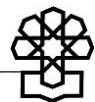
۱. لازم به توجه است، ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
هویزه	۱۰۲	۷۶۳.۶۱۵	۵۲۱.۵۸۵	۱.۵۶۶.۰۶۸	۴۹
سطح استان (بین‌شهرستانی)	۲۶۲	۱۵.۱۳۱.۰۷۳	۳۰.۷۹۱.۶۰۰	۵۰.۵۰۶.۲۷۴	۳۰
کل استان	۳.۶۱۳	۱۰۳.۰۱۶.۱۲۱	۱۱۰.۷۹۱.۹۵۸	۲۳۴.۲۶۹.۸۸۹	۴۴

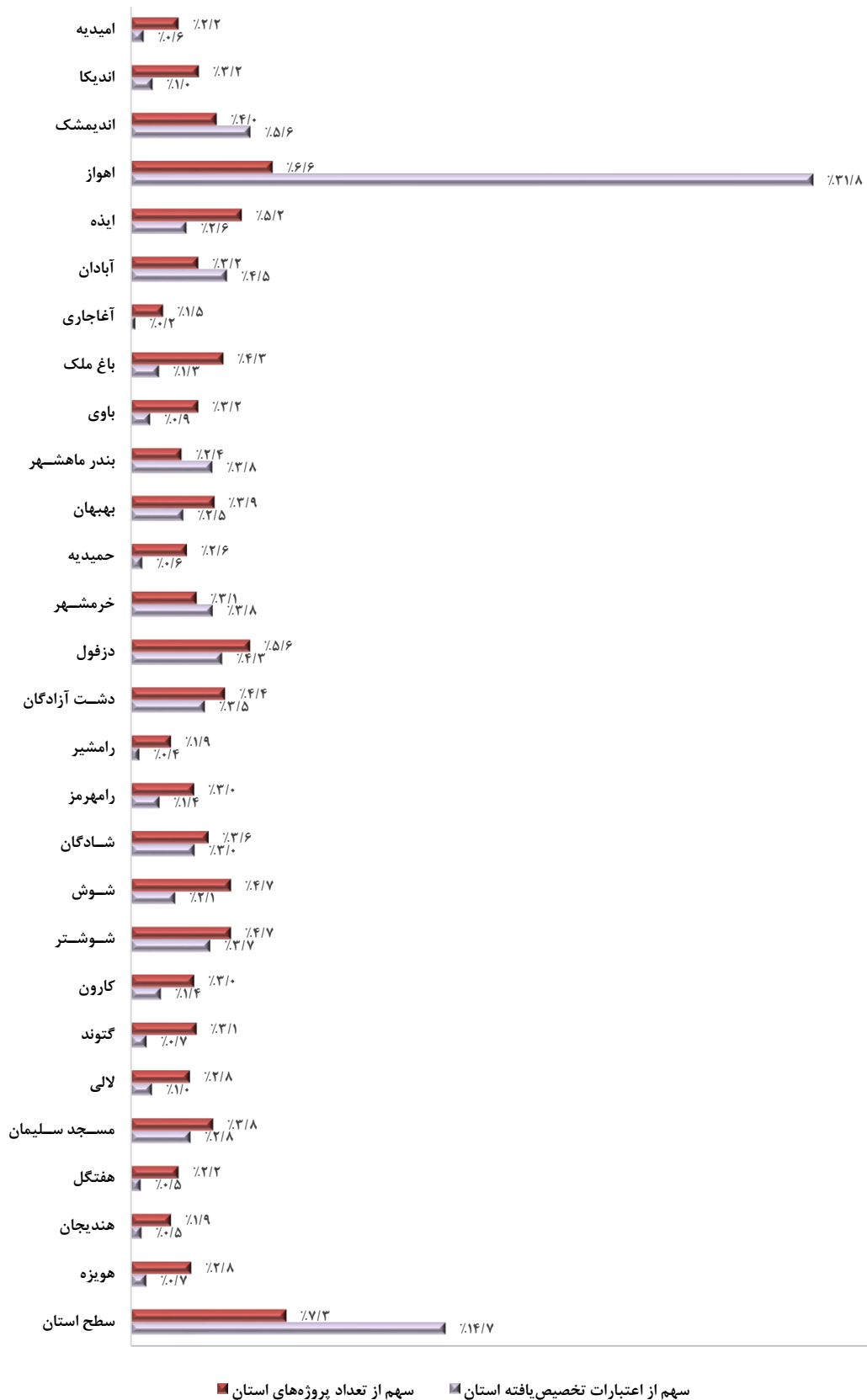
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خوزستان چندان قابل توجه نیست؛ به‌گونه‌ای که این نسبت برای هیچ‌یک از شهرستان‌های استان از ۶۰ درصد تجاوز نکرده است. این موضوع از تخصیص ریالی پایین و احتمالاً پیشرفت نه‌چندان مطلوب پروژه‌های یاد شده در سطح شهرستان‌های استان حکایت دارد.

به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خوزستان در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود در حدود ۳۲ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، به شهرستان «هواز» تعلق یافته؛ این شهرستان ۶/۶ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود اختصاص داده است. همچنین در صورتی که ۷/۳ درصد از پروژه‌های عمرانی استان در «سطح استان (بین‌شهرستانی)» تعریف شده است در حدود ۱۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان به پروژه‌های یاد شده اختصاص داده شده است. ازسوی دیگر، شهرستان «باغ ملک» با سهم ۴/۳ درصدی از تعداد پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱/۳ درصد از منابع تخصیص‌یافته استان، سهم داشته است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان خوزستان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خوزستان نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۱۰۷۱ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۸۴ پروژه به صورت بین‌شهرستانی (سطح استان)، ۴۹ پروژه مربوط به شهرستان «باغ‌ملک» و ۴۴ پروژه مربوط به شهرستان «دزفول» است. از سوی دیگر، در میان ۵۳۱ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «اهواز»، «ایذه» و «باغ‌ملک» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان خوزستان

برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها					تعداد پروژه	شهرستان
کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۸۰ درصد و بیشتر		
۳۷	۸	۲۳	۵	۸	۸۱	امیدیه
۳۲	۱۳	۳۵	۱۱	۲۴	۱۱۵	اندیکا
۳۹	۲۱	۴۳	۱۸	۲۴	۱۴۵	اندیمشک
۴۲	۸	۸۸	۵۱	۵۰	۲۳۹	اهواز
۴۲	۱۸	۵۱	۳۹	۳۷	۱۸۷	ایذه
۴۰	۱۳	۲۸	۱۴	۱۹	۱۱۴	آبادان
۳۳	۶	۱۰	۵	۱	۵۵	آغاجاری
۴۹	۱۱	۳۶	۲۶	۳۴	۱۵۶	باغ‌ملک
۳۴	۷	۳۴	۱۹	۲۰	۱۱۴	باوی
۳۴	۱۰	۲۰	۱۰	۱۲	۸۶	بندر ماهشهر
۴۱	۲۴	۳۸	۱۶	۲۲	۱۴۱	بهبهان
۲۶	۹	۳۷	۱۵	۸	۹۵	حمیدیه
۳۸	۱۴	۲۹	۱۶	۱۴	۱۱۱	خرمشهر
۴۴	۲۵	۷۶	۲۹	۲۷	۲۰۱	دزفول
۳۵	۲۷	۵۸	۱۸	۲۱	۱۵۹	دشت آزادگان
۳۱	۱۰	۱۰	۶	۱۱	۶۸	رامشیر
۳۶	۱۸	۲۵	۶	۲۲	۱۰۷	رامهرمز
۳۷	۱۰	۵۱	۱۷	۱۶	۱۳۱	شادگان
۴۲	۱۳	۶۵	۱۶	۳۳	۱۶۹	شوش
۴۲	۲۱	۵۵	۲۲	۲۹	۱۶۹	شوشتر
۳۷	۹	۳۹	۱۱	۱۱	۱۰۷	کارون
۳۵	۱۵	۲۹	۱۷	۱۵	۱۱۱	گتوند
۳۳	۷	۳۰	۱۴	۱۶	۱۰۰	لالی
۴۱	۲۰	۴۱	۲۰	۱۷	۱۳۹	مسجد سلیمان
۲۹	۱۰	۲۳	۱۰	۹	۸۱	هفتگل
۲۵	۱۰	۲۳	۴	۶	۶۸	هندیجان
۳۳	۱۱	۳۸	۹	۱۱	۱۰۲	هويزه
۸۴	۳۲	۱۱۵	۱۷	۱۴	۲۶۲	سطح استان
۱۰۷۱	۴۰۰	۱۱۵۰	۴۶۱	۵۳۱	۳۰۶۱۳	کل استان

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان بررسی شده است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از ۵ سال، مربوط به پروژه‌های «سطح استان (بین‌شهرستانی)»، «اهواز» و «دزفول» است. همچنین شهرستان‌های «آبادان»، «بندر ماهشهر» و «دشت آزادگان» هر یک با ۲ پروژه با عمر بیشتر از ۲۰ سال، به‌عنوان شهرستان‌های دارای بیشترین پروژه‌های عمرانی با عمر طولانی به‌شمار می‌روند:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان خوزستان برحسب عمر پروژه

عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸					تعداد پروژه	شهرستان
۲۰ سال و بیشتر	۱۵ تا ۲۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال		
۰	۲	۲	۵	۷۲	۸۱	امیدیه
۰	۲	۱۳	۱۶	۸۴	۱۱۵	اندیکا
۱	۷	۱۴	۱۱	۱۱۲	۱۴۵	اندیمشک
۰	۹	۳۳	۳۳	۱۶۴	۲۳۹	اهواز
۰	۴	۱۶	۳۵	۱۳۲	۱۸۷	ایذه
۲	۳	۱۳	۱۱	۸۵	۱۱۴	آبادان
۰	۰	۰	۴	۵۱	۵۵	آغاچاری
۰	۳	۱۶	۱۶	۱۲۱	۱۵۶	باغ ملک
۰	۱	۶	۱۷	۹۰	۱۱۴	باوی
۲	۵	۱۱	۳	۶۵	۸۶	بندر ماهشهر
۰	۶	۱۷	۱۰	۱۰۸	۱۴۱	بهبهان
۰	۲	۱	۱۴	۷۸	۹۵	حمیدیه
۱	۲	۷	۱۳	۸۸	۱۱۱	خرمشهر
۱	۸	۱۷	۲۹	۱۴۶	۲۰۱	دزفول
۲	۳	۱۵	۱۳	۱۲۶	۱۵۹	دشت آزادگان
۰	۰	۴	۵	۵۹	۶۸	رامشیر
۱	۳	۴	۱۱	۸۸	۱۰۷	رامهرمز
۱	۵	۱۲	۱۸	۹۵	۱۳۱	شادگان
۰	۳	۱۴	۲۰	۱۳۲	۱۶۹	شوش
۱	۸	۱۴	۱۸	۱۲۸	۱۶۹	شوشتر
۰	۱	۲	۱۱	۹۳	۱۰۷	کارون
۰	۳	۷	۸	۹۳	۱۱۱	گتوند
۱	۲	۷	۱۵	۷۵	۱۰۰	لالی
۰	۵	۷	۲۴	۱۰۳	۱۳۹	مسجدسلیمان
۰	۱	۴	۱۴	۶۲	۸۱	هفتگل
۰	۱	۲	۷	۵۸	۶۸	هندیجان
۰	۰	۶	۹	۸۷	۱۰۲	هویزه
۱	۱	۱۳	۱۱	۲۳۶	۲۶۲	سطح استان
۱۴	۹۰	۲۷۷	۴۰۱	۲.۸۳۱	۳.۶۱۳	کل استان

مأخذ: همان.

۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، علی‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یاد شده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از گزارش، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در قالب یک تحلیل دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، تجزیه و تحلیل می‌شوند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دوبعدی پروژه‌های عمرانی استان خوزستان، می‌توان این پروژه‌ها را در ۵ طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. ۵ طبقه یاد شده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

• **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

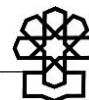
این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. لذا پروژه‌های یاد شده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست لذا پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه تصمیم فوری اتخاذ شود.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه کلیه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده در خصوص عمر پروژه از منظر بودجه بوده و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام درخصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه است.

• پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)
طول عمر این پروژه‌ها به‌گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. از این رو پیشنهاد می‌شود درخصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان خوزستان و اقدامات مورد نیاز درخصوص هر طبقه به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: مطالعات تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی درخصوص سرانجام پروژه‌های یاد شده منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان (تعداد پروژه)

عمر پروژه	درصد تخصیص اعتبار				
	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد	۱۰۳۴	۲۴	۱۲	۱	۰
بین ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد	۳۱۰	۵۴	۲۹	۵	۲
بین ۴۰ درصد تا ۶۰ درصد	۱۰۰۴	۸۲	۴۷	۱۳	۴
بین ۶۰ درصد تا ۸۰ درصد	۲۶۶	۸۵	۷۴	۳۰	۶
۸۰ درصد و بیشتر	۲۱۷	۱۵۶	۱۱۵	۴۱	۲

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

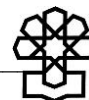
با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌گردد ۸ پروژه عمرانی استان خوزستان در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. ۸ پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر آبادان	٪۲۸	۲۶	۵۶۵.۱۴۰	۱.۴۸۵.۵۵۱	آبادان
فصل منابع آب	مطالعات و عملیات اجرایی سنجش آب‌های سطحی و زیرزمینی	٪۳۵	۲۵	۱۸۰.۴۰۷	۵۱۸.۹۳۹	سطح استان
فصل صنعت و معدن	تکمیل شهرک صنعتی شوشتر	٪۲۹	۱۹	۳۱.۷۲۴	۱۰۹.۱۰۳	شوشتر
فصل حمل‌ونقل	مطالعه و تهیه نقشه‌های اجرایی پل میانرود- هفت تبه	٪۳۷	۱۸	۱۱۸.۰۲۳	۳۱۸.۲۲۰	دزفول
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	بازنگری طرح جامع و تفصیلی شهر دزفول	٪۳۵	۱۷	۷.۹۵۸	۲۳.۰۰۲	دزفول
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	بازنگری طرح جامع و تفصیلی شهر بهبهان	٪۳۷	۱۷	۷.۰۴۵	۱۹.۱۹۰	بهبهان
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	بازنگری طرح جامع و تفصیلی شهر شوشتر	٪۲۶	۱۷	۶.۱۸۵	۲۳.۵۱۷	شوشتر
فصل منابع آب	مرمت و بازسازی اساسی شبکه آبیاری دز	٪۱۵	۱۶	۲۶۷.۰۶۲	۱.۷۲۷.۸۳۰	اندیمشک

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص (میلیون ریال / درصد)

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	بر آورد اعتبار باقیمانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۸	۱.۱۸۳.۵۴۶	۴.۲۲۵.۳۵۲	۳.۰۴۱.۸۰۷	٪۲۸
اولویت ۲	۱۵۸	۸.۴۰۳.۳۱۰	۹.۴۲۳.۲۶۱	۱.۰۱۹.۹۵۲	٪۸۹
اولویت ۳	۳۷۳	۴.۳۹۰.۹۰۱	۴.۹۱۶.۳۷۵	۵۲۵.۴۷۴	٪۸۹
اولویت ۴	۲۱۵	۳۴.۶۱۷.۷۹۴	۷۹.۸۶۶.۲۵۸	۴۵.۲۴۸.۴۶۴	٪۴۳
اولویت ۵	۲.۸۵۹	۵۴.۴۲۰.۵۷۱	۱۳۵.۸۳۸.۶۴۳	۸۱.۴۱۸.۰۷۱	٪۴۰

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۸ پروژه مربوط به اولویت ۱، در مجموع بالغ بر ۴۲۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که علی‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۲۸ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (حدوداً ۱۲۰ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص در حدود ۹۰ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری‌اند که اعتبار باقی‌مانده آنها مجموعاً ۱۵۰ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع بیش از ۹۲ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را در برمی‌گیرند از منظر تخصیص اعتبار شرایط چندان قابل‌قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۴۳ و ۴۰ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۴-۲. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب اعتبار پروژه

به‌منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یاد شده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۱ میلیون تومان تا بیش از ۳.۸ هزار میلیارد تومان^۱ متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب ۵ دسته به شرح زیر اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،

- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،

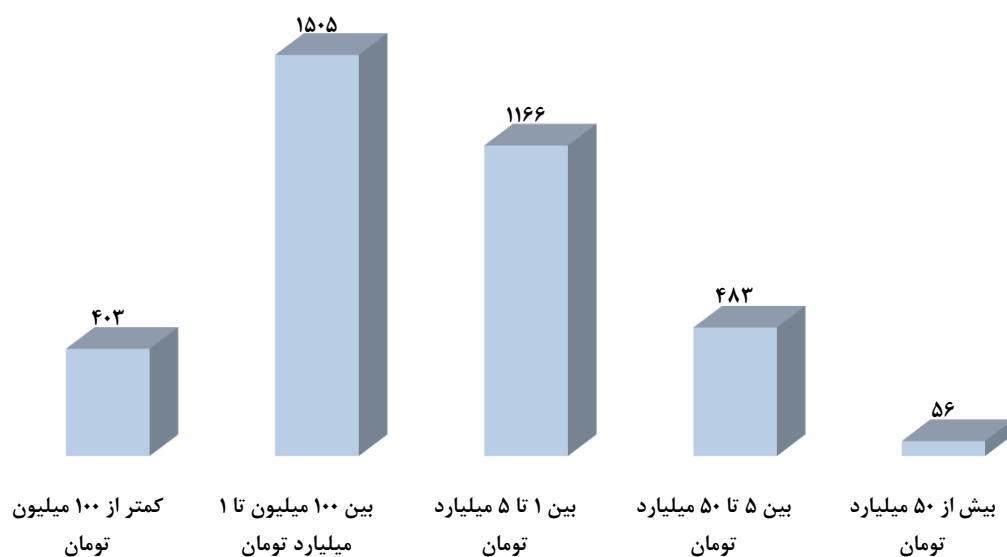
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

۱. آبرسانی به شهرهای اهواز، آبادان، خرمشهر و شادگان.

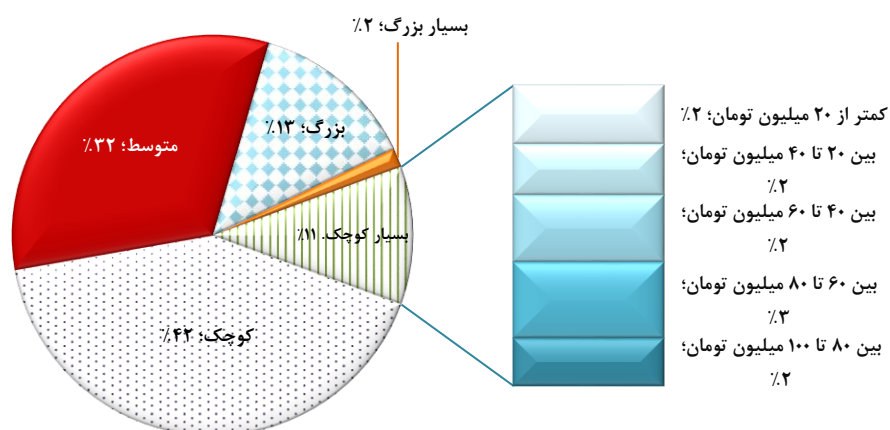
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان برحسب اندازه پروژه

مأخذ: همان.

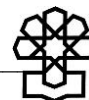
همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان خوزستان برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان برحسب اندازه پروژه‌ها

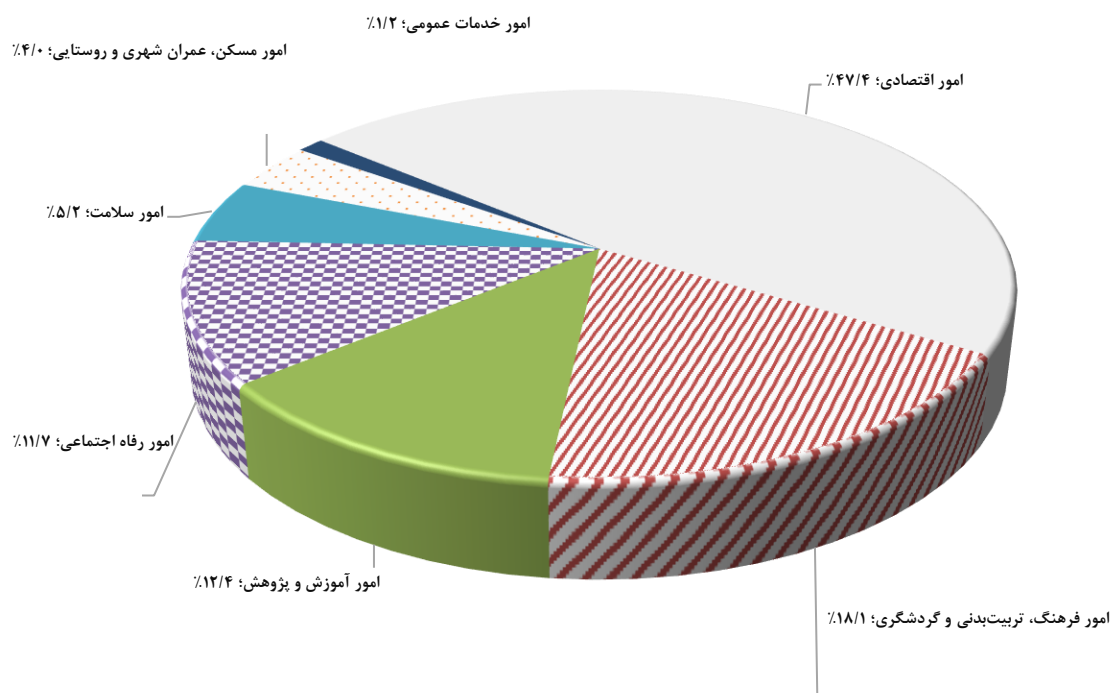
مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار)، با اختصاص ۴۲ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان خوزستان، از بیشترین فراوانی برخوردارند. همچنین پروژه‌های متوسط (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) و پروژه‌های بزرگ (بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، به ترتیب با ۱۱۶۶ پروژه (۳۲ درصد سهم) و ۴۸۲ پروژه (۱۳ درصد سهم)، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شایان ذکر است، اندازه ۴۰۳ پروژه استان خوزستان (۱۱ درصد کل پروژه‌های استان)، بسیار کوچک و اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان است و از سوی دیگر، ۵۶ پروژه در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بین ۵۰ میلیارد تا ۳۸ هزار میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

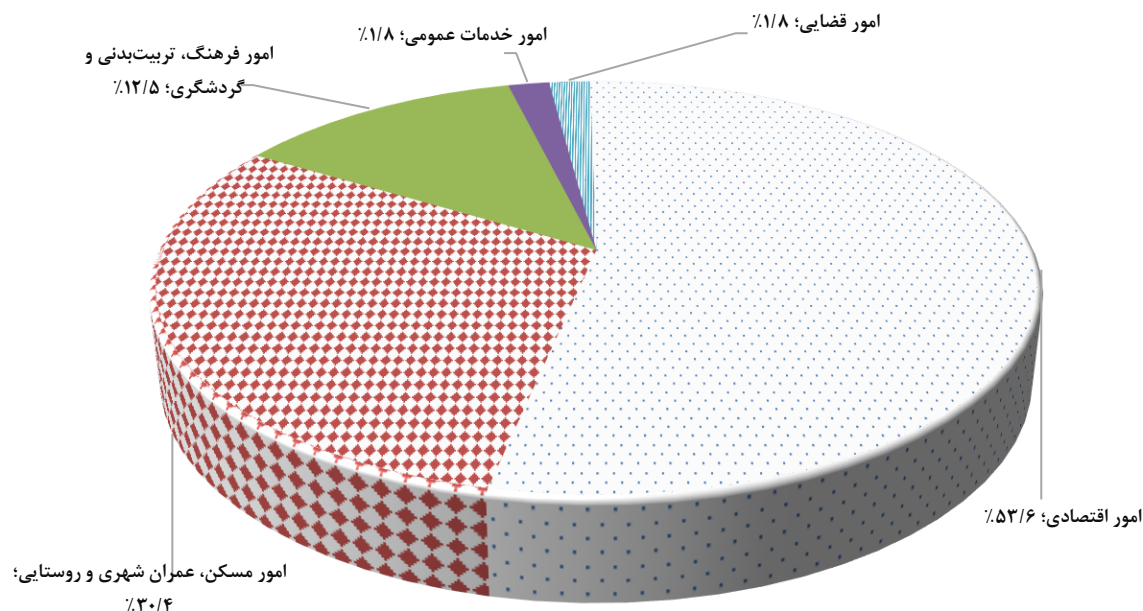
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان خوزستان مربوط به «امور اقتصادی» است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری»، «امور آموزش و پژوهش» و «امور رفاه اجتماعی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز سهم امور مختلف از ۵۶ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) بر حسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ نیز به «امور اقتصادی» اختصاص یافته است و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خوزستان به صورت همزمان بر حسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، بررسی شده است:

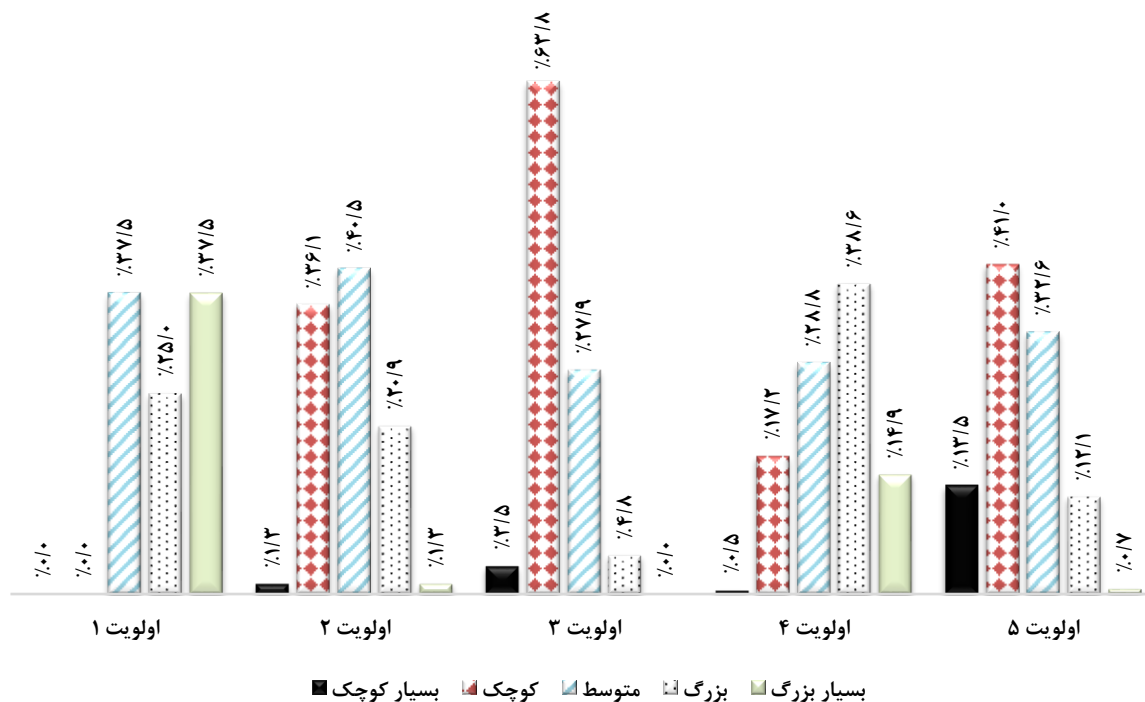
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان بر حسب اندازه و اولویت

اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۲	۱۳	۱	۳۸۷	۴۰۳	
کوچک	۰	۵۷	۲۳۸	۳۷	۱۱۷۳	۱۵۰۵	
متوسط	۳	۶۴	۱۰۴	۶۲	۹۳۳	۱۱۶۶	
بزرگ	۲	۳۳	۱۸	۸۳	۳۴۷	۴۸۳	
بسیار بزرگ	۳	۲	۰	۳۲	۱۹	۵۶	
جمع	۸	۱۵۸	۳۷۳	۲۱۵	۲۸۵۹	۳۶۱۳	

مأخذ: همان.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان خوزستان بر حسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: همان.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۸ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «بسیار بزرگ» قرار دارند؛ لذا اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها، بیش از ۱ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم، که ضمن دارا بودن عمر طولانی، از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا تصمیم در خصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک»، «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) عمدتاً «کوچک» و «متوسط» اند.

از سوی دیگر، بیش از ۶۷ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا هستند در زمره پروژه‌های متوسط و بزرگ قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است بیش از ۵۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که در حدود ۸۰ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان خوزستان را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند. اندازه ۳۲ درصد دیگر این گروه از پروژه‌ها «متوسط» بوده است. لذا سهمی کمتر از ۱۳ درصد پروژه‌های عمرانی یاد شده به پروژه‌های «بزرگ» (۱۲/۱ درصد) و «خیلی بزرگ» (۰/۷ درصد) اختصاص یافته است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸ تعداد ۳۶۱۳ پروژه فعال در قالب ۶۱۴ طرح عمرانی وجود داشته است که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۸ آغاز شده است. طرح‌های یاد شده در قالب ۱۰ امور، ۳۶ فصل و ۸۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۲۳۴۳ هزار میلیارد ریال است که در مجموع، ۴۴ درصد اعتبارات یاد شده (بالغ بر ۱۰۳ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان در سال ۱۳۹۸ معادل ۳/۵ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان خوزستان، مشخص شد «امور اقتصادی» با ۳۴ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۵ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. امور یاد شده از منظر اعتبارات تخصیص داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارند. در این زمینه «امور اقتصادی» با سهم بالغ بر ۵۶ درصد و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم بالغ بر ۳۰ درصد، در مجموع بیش از ۸۶ درصد منابع تخصیص داده شده به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان را جذب کرده‌اند. برمبنای فصول، «فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «فصل کشاورزی و منابع طبیعی» و «فصل حمل‌ونقل» به ترتیب با ۲۰، ۱۵ و ۱۱ درصد سهم بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، «فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» قرار دارد و فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی» و «حمل‌ونقل» نیز ذیل «امور اقتصادی» طبقه‌بندی شده‌اند. از سوی دیگر فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با اختصاص ۳۹، ۲۲ و ۱۰ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. از میان فصول مذکور، «منابع آب» و «حمل‌ونقل» در قالب «امور اقتصادی» و «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» هستند. همچنین از منظر برنامه‌ای، ۲ برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل ورزش و تفریحات، امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و ۲ برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب، امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب، امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۷۲ برنامه عمرانی استان خوزستان علی‌رغم دربرگرفتن ۲۱۷۱ پروژه، معادل ۶۰ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۶۱ برنامه از ۷۲ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان خوزستان در سطح شهرستان‌های استان حاکی از آن است که شهرستان اهواز به‌عنوان مرکز استان، علی‌رغم برخورداری از سهم نسبتاً متعادل (۶/۶ درصد) نسبت به سایر شهرستان‌ها از تعداد پروژه‌های استان، با ۳۱/۸ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم قابل توجهی از منابع عمرانی استان را جذب نموده و به این ترتیب، عدم تعادل چشمگیری در سطح استان ایجاد کرده است. پس از شهرستان

اهواز، پروژه‌های سطح استان (بین‌شهرستانی) نیز با وجود برخورداری ۷/۳ درصد از تعداد پروژه‌های استان، سهم قابل توجه ۱۴/۷ درصدی از منابع تخصیص‌یافته استان داشته‌اند و به این ترتیب بر اختلاف اعتبارات تخصیص داده شده به شهرستان اهواز با سایر شهرستان‌های استان دامن زده‌اند. در این راستا، ۹ شهرستان «آغاجاری»، «رامشیر»، «هفتگل»، «هندیجان»، «حمیدیه»، «امیدیه»، «هویزه»، «گتوند» و «باوی»، سهمی کمتر از ۱ درصد از اعتبارات تخصیص داده شده استان داشته‌اند.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد شهرستان‌های «اهواز»، «ایذه» و «باغ‌ملک» که به ترتیب ۴۲، ۴۱ و ۳۸ درصد از پروژه‌های آنها بیش از ۶۰ درصد تخصیص داشته‌اند، از این منظر در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند. از سوی دیگر شهرستان‌های «آغاجاری»، «رامشیر» و «امیدیه» که به ترتیب ۷۱، ۶۰ و ۵۶ درصد از پروژه‌های آنها کمتر از ۴۰ درصد اعتبار مورد نیاز خود را دریافت کرده‌اند شرایط نامطلوب‌تری دارند. پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به صورت همزمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا، علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. از این رو ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان ضروری به نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت.

به‌عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این رو، پروژه‌های عمرانی استان خوزستان در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در ۵ گروه به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان

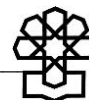
براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۸	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۱۵۸	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۳۷۳	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۲۱۵	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۲۸۵۹	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خوزستان براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۱۱ درصد پروژه‌های عمرانی استان خوزستان در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۲ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۳۲ درصد آنها «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۱۳ و ۲ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است ۸ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «بسیار بزرگ» قرار دارند؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بیش از ۱ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک»، «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» و «متوسط»‌اند. همچنین بیش از ۶۷ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است. بیش از نیمی از پروژه‌های اولویت ۵ که در حدود ۸۰ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» یا «کوچک» هستند و ۳۲ درصد دیگر آنها نیز «متوسط»‌اند.

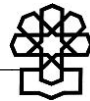

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش‌افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- اعتبارات موضوع حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول شماره (۹) توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست‌جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- اعتبارات ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،
- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،

- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاجر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

جدول. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خوزستان بر حسب برنامه

(میلیون ریال / درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۲۹.۷۲۰.۹۷۸	۴.۴۹۸.۵۰۵	۲.۵۰۱.۱۶۹	۳۲.۲۲۲.۱۴۶	۲۸.۸۳۶.۰۶۹	۶۳.۰۵۵.۵۵۲	%۵۱/۱
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۱۳.۶۵۲.۹۱۲	۳.۹۷۹.۹۴۴	۲.۲۱۲.۸۴۹	۱۵.۸۶۵.۷۶۱	۱۸.۶۰۹.۰۰۹	۳۶.۲۴۱.۸۶۵	%۴۳/۸
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۷.۰۳۶.۶۹۸	۵.۷۶۲.۵۵۱	۳.۲۰۳.۹۷۸	۱۰.۲۴۰.۶۷۷	۱۱.۶۰۸.۴۹۷	۲۴.۴۰۷.۷۴۶	%۴۲/۰
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۶.۰۵۱.۴۳۶	۱.۶۳۹.۶۶۵	۹۱۱.۶۵۴	۶.۹۶۳.۰۸۹	۴.۹۷۳.۱۸۵	۱۲.۶۶۴.۲۸۵	%۵۵/۰
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۱.۹۵۰.۱۳۲	۳.۹۰۵.۸۰۸	۲.۱۷۱.۶۲۹	۴.۱۲۱.۷۶۱	۳.۳۰۳.۹۷۰	۹.۱۵۹.۹۱۰	%۴۵/۰
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۲.۷۹۵.۰۳۲	۱.۳۶۹.۵۰۱	۷۶۱.۴۴۳	۳.۵۵۶.۴۷۴	۱۰.۷۱۷.۷۸۱	۱۴.۸۸۲.۳۱۴	%۲۳/۹
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۲.۰۵۸.۷۴۷	۱.۶۱۱.۰۶۴	۸۹۵.۷۵۲	۲.۹۵۴.۴۹۸	۱.۷۹۷.۳۴۸	۵.۴۶۷.۱۵۹	%۵۴/۰
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۱.۲۴۱.۱۵۰	۲.۷۲۰.۲۵۷	۱.۵۱۲.۴۶۳	۲.۷۵۳.۶۱۳	۲.۸۰۸.۴۱۸	۶.۷۶۹.۸۲۵	%۴۰/۷
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۱.۲۳۰.۸۴۳	۲.۷۱۹.۵۲۸	۱.۵۱۲.۰۵۸	۲.۷۴۲.۹۰۱	۱.۲۹۶.۸۹۱	۵.۲۴۷.۲۶۲	%۵۲/۳
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۱.۷۴۷.۳۸۲	۱.۲۲۳.۱۱۵	۶۸۰.۰۵۲	۲.۴۲۷.۴۳۴	۳.۴۲۷.۵۳۷	۶.۳۹۸.۰۳۴	%۳۷/۹
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۸۳۷.۸۳۸	۲.۳۶۸.۵۶۸	۱.۳۱۶.۹۲۴	۲.۱۵۴.۷۶۲	۱.۳۳۶.۶۹۷	۴.۵۴۳.۱۰۳	%۴۷/۴
۱۰۰۲۰۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱.۰۵۹.۰۸۳	۱.۵۸۶.۲۹۸	۸۸۱.۹۸۲	۱.۹۴۱.۰۶۵	۹۵۹.۲۴۷	۳.۶۰۴.۶۲۸	%۵۳/۸
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۶۱۱.۵۸۴	۱.۵۵۲.۱۰۴	۸۶۲.۹۷۰	۱.۴۷۴.۵۵۴	۴۸۳.۴۸۸	۲.۶۴۷.۱۷۶	%۵۵/۷
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۹۷۸.۹۰۴	۴۶۶.۶۲۳	۲۵۹.۴۴۲	۱.۲۳۸.۳۴۶	۸.۷۴۸.۵۱۱	۱۰.۱۹۴.۰۳۸	%۱۲/۱
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۶۹۲.۲۱۳	۸۲۹.۹۹۰	۴۶۱.۴۷۴	۱.۱۵۳.۶۸۸	۷۸۴.۶۰۹	۲.۳۰۶.۸۱۲	%۵۰/۰
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۴۵۶.۱۹۷	۹۹۳.۵۸۴	۵۵۲.۴۳۳	۱.۰۰۸.۶۲۹	۵۹۵.۹۱۶	۲.۰۴۵.۶۹۶	%۴۹/۳
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۷۰۴.۰۵۴	۳۱۴.۳۴۹	۱۷۴.۷۷۸	۸۷۸.۸۳۲	۴۸۶.۱۱۶	۱.۵۰۴.۵۱۹	%۵۸/۴
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۳۱۱.۴۵۵	۷۲۳.۶۹۲	۴۰۲.۳۷۳	۷۱۳.۸۲۷	۱۲۶.۴۱۶	۱.۱۶۱.۵۶۳	%۶۱/۵
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۳۴۸.۶۹۲	۵۴۳.۶۴۸	۳۰۲.۲۶۸	۶۵۰.۹۶۰	۳۸۰.۱۰۲	۱.۲۷۲.۴۴۱	%۵۱/۲
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۴۱۰.۰۵۸	۳۹۹.۵۳۷	۲۲۲.۱۴۳	۶۳۲.۲۰۱	۹۲۷.۵۵۰	۱.۷۳۷.۱۴۵	%۳۶/۴
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۳۵۳.۱۸۲	۴۸۹.۴۳۰	۲۷۲.۱۲۳	۶۲۵.۳۰۵	۱۹۱.۰۸۷	۱.۰۳۳.۶۹۹	%۶۰/۵

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۳۴۲.۴۰۷	۳۲۳.۵۲۰	۱۷۹.۸۷۷	۵۲۲.۲۸۴	۳۷۲.۷۱۸	۱.۰۳۹.۶۴۴	%۵۰/۲
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۲۸۸.۱۰۹	۲۹۹.۱۹۹	۱۶۶.۳۵۵	۴۵۴.۴۶۴	۴۹۷.۱۱۶	۱.۰۸۴.۴۲۴	%۴۱/۹
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۰	۷۹۰.۲۲۴	۴۳۹.۳۶۵	۴۳۹.۳۶۵	۴.۰۰۰	۷۹۴.۲۲۴	%۵۵/۳
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۱۹۴.۴۵۴	۴۰۸.۲۳۲	۲۲۶.۹۷۷	۴۲۱.۴۳۱	۴۶۵.۵۲۸	۱.۰۶۸.۲۱۴	%۳۹/۵
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۳۲۳.۹۴۹	۱۷۱.۹۶۱	۹۵.۶۱۰	۴۱۹.۵۵۹	۱.۴۷۵.۳۵۰	۱.۹۷۱.۲۶۰	%۲۱/۳
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۱۴۰.۲۳۰	۴۴۰.۳۳۳	۲۴۴.۸۲۵	۳۸۵.۰۵۶	۶۵۳.۸۱۰	۱.۲۳۴.۳۷۳	%۳۱/۲
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۱۸۱.۲۷۱	۳۵۴.۶۸۶	۱۹۷.۲۰۵	۳۷۸.۴۷۷	۳۱۷.۶۰۹	۸۵۳.۵۶۶	%۴۴/۳
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی	۲۳۷.۳۶۸	۱۶۰.۹۰۰	۸۹.۴۶۰	۳۲۶.۸۲۸	۲۰۷.۰۰۰	۶۰۵.۲۶۸	%۵۴/۰
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۱۵۸.۲۲۲	۲۲۴.۴۵۸	۱۲۴.۷۹۹	۲۸۳.۰۲۱	۱۰۳.۸۰۸	۴۸۶.۴۸۸	%۵۸/۲
۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۱۶۵.۲۷۷	۸۰.۰۰۰	۴۴.۴۸۰	۲۰۹.۷۵۷	۰	۲۴۵.۲۷۷	%۸۵/۵
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۱۴۰.۷۹۲	۱۰۸.۱۰۸	۶۰.۱۰۸	۲۰۰.۹۰۰	۱۵.۰۰۰	۲۶۳.۹۰۰	%۷۶/۱
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳۶.۶۸۱	۲۱۹.۸۰۸	۱۲۲.۲۱۳	۱۵۸.۸۹۵	۲۵۶.۱۷۸	۵۱۲.۶۶۷	%۳۱/۰
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۷۲.۹۳۳	۱۱۶.۹۴۲	۶۵.۰۲۰	۱۳۷.۹۵۳	۲۸۳.۱۷۸	۴۷۳.۰۵۳	%۲۹/۲
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۸۳.۳۴۶	۸۸.۰۵۹	۴۸.۹۶۱	۱۳۲.۳۰۶	۲۳۷.۳۸۱	۴۰۸.۷۸۶	%۳۲/۴
۱۸۰۵۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۱۰.۰۰۰	۳۰.۰۰۰	۱۶.۶۸۰	۱۲۶.۶۸۰	۳۰.۰۰۰	۱۷۰.۰۰۰	%۷۴/۵
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۸۴.۴۵۴	۷۳.۲۲۴	۴۰.۷۱۳	۱۲۵.۱۶۷	۱۵۳.۸۸۸	۳۱۱.۵۶۶	%۴۰/۲
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۸۷.۹۳۰	۶۴.۸۳۷	۳۶.۰۴۹	۱۲۳.۹۷۹	۱۳۳.۴۹۸	۲۸۶.۲۶۵	%۴۳/۳
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۳۶.۱۴۹	۱۵۱.۵۹۸	۸۴.۲۸۸	۱۲۰.۴۳۷	۲۵۰.۴۶۶	۴۳۸.۲۱۳	%۲۷/۵
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۲۶.۰۶۷	۱۶۸.۳۷۹	۹۳.۶۱۹	۱۱۹.۶۸۶	۱۹۸.۰۰۰	۳۹۲.۴۴۶	%۳۰/۵
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۷۳.۹۷۹	۶۱.۳۸۴	۳۴.۱۳۰	۱۰۸.۱۰۹	۱۵۴.۲۴۹	۲۸۹.۶۱۲	%۳۷/۳
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۴۲.۱۹۴	۱۰۹.۴۸۰	۶۰.۸۷۱	۱۰۳.۰۶۵	۲۹.۰۰۰	۱۸۰.۶۷۴	%۵۷/۰
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۳.۹۹۴	۱۶۳.۹۲۵	۹۱.۱۴۲	۹۵.۱۳۶	۶۸.۶۷۶	۲۳۶.۵۹۵	%۴۰/۲
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان	۰	۱۶۷.۷۰۰	۹۳.۲۴۱	۹۳.۲۴۱	۳۱۵.۴۰۰	۴۸۳.۱۰۰	%۱۹/۳
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت	۰	۱۶۷.۵۰۰	۹۳.۱۳۰	۹۳.۱۳۰	۳۲۹.۰۰۰	۴۹۶.۵۰۰	%۱۸/۸
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۰	۱۵۷.۲۰۰	۸۷.۴۰۳	۸۷.۴۰۳	۲۹۴.۴۰۰	۴۵۱.۶۰۰	%۱۹/۴

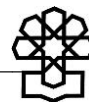

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۱۵۶.۰۸۰	۸۶.۷۸۰	۸۶.۷۸۰	۰	۱۵۶.۰۸۰	%۵۵/۶
۱۳۰۵۰۲۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	۷۱.۰۳۲	۱۴.۹۰۵	۸.۲۸۷	۷۹.۳۱۹	۱۰۰.۷۳۳	۱۸۶.۶۷۰	%۴۲/۵
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۳۲.۷۴۳	۶۹.۰۲۲	۳۸.۳۷۶	۷۱.۱۱۹	۶۳.۱۳۶	۱۶۴.۹۰۱	%۴۳/۱
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۴۱.۶۹۹	۵۰.۰۰۰	۲۷.۸۰۰	۶۹.۴۹۹	۰	۹۱.۶۹۹	%۷۵/۸
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی	۱۴.۹۸۱	۸۳.۶۷۵	۴۶.۵۲۳	۶۱.۵۰۵	۹۰.۶۰۰	۱۸۹.۲۵۶	%۳۲/۵
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح	۳۶.۸۸۷	۳۱.۱۵۸	۱۷.۳۲۴	۵۴.۲۱۰	۲.۵۵۰	۷۰.۵۹۵	%۷۶/۸
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۲۳.۳۷۹	۵۴.۳۶۲	۳۰.۲۲۵	۵۳.۶۰۵	۸۰.۱۱۴	۱۵۷.۸۵۵	%۳۴/۰
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۹۵.۱۵۰	۵۲.۹۰۳	۵۲.۹۰۳	۱۸۷.۳۰۰	۲۸۲.۴۵۰	%۱۸/۷
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۰	۹۳.۶۰۰	۵۲.۰۴۲	۵۲.۰۴۲	۰	۹۳.۶۰۰	%۵۵/۶
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۷۰.۰۰۰	۳۸.۹۲۰	۳۸.۹۲۰	۱۴۰.۰۰۰	۲۱۰.۰۰۰	%۱۸/۵
۱۵۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۲.۶۶۵	۴۶.۳۹۵	۲۵.۷۹۶	۲۸.۴۶۱	۷۵.۸۰۰	۱۲۴.۸۶۰	%۲۲/۸
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	۶.۳۸۰	۳۷.۳۷۴	۲۰.۷۸۰	۲۷.۱۶۰	۱۰.۰۰۰	۵۳.۷۵۴	%۵۰/۵
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۰	۴۷.۹۹۰	۲۶.۶۸۲	۲۶.۶۸۲	۲۷.۹۸۰	۷۵.۹۷۰	%۳۵/۱
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۵.۱۸۳	۱۹.۴۵۰	۱۰.۸۱۴	۲۵.۹۹۸	۳۲.۰۰۰	۶۶.۶۳۳	%۳۹/۰
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی	۰	۴۵.۶۰۰	۲۵.۳۵۴	۲۵.۳۵۴	۲۵.۶۰۰	۷۱.۲۰۰	%۳۵/۶
۱۱۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه کنترل و تأمین امنیت مرزها	۰	۴۳.۰۰۰	۲۳.۹۰۸	۲۳.۹۰۸	۸۶.۰۰۰	۱۲۹.۰۰۰	%۱۸/۵
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۴۱.۸۸۲	۲۳.۲۸۶	۲۳.۲۸۶	۸۳.۷۶۲	۱۲۵.۶۴۴	%۱۸/۵
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۱.۶۵۰	۳۵.۱۰۰	۱۹.۵۱۶	۲۱.۱۶۶	۶۲.۶۰۰	۹۹.۳۵۰	%۲۱/۳
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن‌های روان و مقابله با بیابان‌زایی	۱۵.۰۹۲	۹.۱۱۴	۵.۰۶۷	۲۰.۱۶۰	۳۷.۱۵۰	۶۱.۳۵۶	%۳۲/۹
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۷.۲۵۶	۵.۲۲۰	۲.۹۰۲	۲۰.۱۵۸	۲.۴۶۸	۲۴.۹۴۴	%۸۰/۸
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۰	۳۵.۰۰۰	۱۹.۴۶۰	۱۹.۴۶۰	۷۰.۰۰۰	۱۰۵.۰۰۰	%۱۸/۵
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۱۵.۷۲۴	۵.۶۲۱	۳.۱۲۵	۱۸.۸۴۹	۵.۳۸۱	۲۶.۷۲۶	%۷۰/۵
۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۲.۰۰۰	۲۷.۰۰۰	۱۵.۰۱۲	۱۷.۰۱۲	۰	۲۹.۰۰۰	%۵۸/۷

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۸.۳۹۶	۱۳.۲۰۷	۷.۳۴۳	۱۵.۷۳۹	۳۲.۹۵۶	۵۴.۵۵۹	٪۲۸/۸
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۰	۲۷.۹۱۰	۱۵.۵۱۸	۱۵.۵۱۸	۵۵.۸۲۰	۸۳.۷۳۰	٪۱۸/۵
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۳.۶۷۰	۱۸.۸۶۰	۱۰.۴۸۶	۱۴.۱۵۶	۴۷.۴۸۰	۷۰.۰۱۰	٪۲۰/۲
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۳.۶۲۹	۱۸.۲۰۱	۱۰.۱۲۰	۱۳.۷۴۹	۷۸.۰۰۰	۹۹.۸۳۰	٪۱۳/۸
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۲۰.۰۰۰	۱۱.۱۲۰	۱۱.۱۲۰	۴۰.۰۰۰	۶۰.۰۰۰	٪۱۸/۵
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۰	۱۵.۰۰۰	۸.۳۴۰	۸.۳۴۰	۱۶.۰۰۰	۳۱.۰۰۰	٪۲۶/۹
۱۴۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	۰	۱۴.۰۰۰	۷.۷۸۴	۷.۷۸۴	۲۸.۰۰۰	۴۲.۰۰۰	٪۱۸/۵
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۰	۱۰.۰۰۰	۵.۵۶۰	۵.۵۶۰	۲۰.۰۰۰	۳۰.۰۰۰	٪۱۸/۵
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فراورده‌های خونی	۰	۹.۵۰۰	۵.۲۸۲	۵.۲۸۲	۱۹.۰۰۰	۲۸.۵۰۰	٪۱۸/۵
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۸.۰۰۰	۴.۴۴۸	۴.۴۴۸	۱۶.۰۰۰	۲۴.۰۰۰	٪۱۸/۵
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۰	۷.۵۰۰	۴.۱۷۰	۴.۱۷۰	۰	۷.۵۰۰	٪۵۵/۶
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی	۲.۰۳۱	۱.۶۹۸	۹۴۴	۲.۹۷۶	۵۰۰	۴.۲۲۹	٪۷۰/۴
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۰	۴.۲۰۱	۲.۳۳۶	۲.۳۳۶	۸.۴۰۲	۱۲.۶۰۳	٪۱۸/۵
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۰	۹۶۵	۵۳۷	۵۳۷	۱.۹۳۰	۲.۸۹۵	٪۱۸/۵
کل استان		۷۷.۳۹۲.۷۷۴	۴۶۰.۸۵.۱۵۷	۲۵۰.۶۲۳.۳۴۷	۱۰۳۰.۱۶.۱۲۱	۱۱۰.۷۹۱.۹۵۸	۲۳۴.۲۶۹.۸۸۹	٪۴۴/۰

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید. آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، ۱۴۰۰.